

Stenografični zapisnik

četrtje seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 7. decembra 1887.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Gustav grof Thurn-Valsassina. — Vladni zastopnik: c. kr. deželni predsednik Andrej baron Winkler. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Jakob Missia, prevzišenost baron Josip Schwegel, dr. Jurij Sterbenec.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika III. deželno-zborske seje 3. decembra 1887.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži nasvet o nakupu gozda za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu.
4. Priloga 45. Deželnega odbora poročilo o zgradbi dveh oddelkov za umobolne v blaznici na Studenci.
5. Priloga 40. Tretje branje o načrtu zakona gledé nekaterih prenapredb mitniških določil mesta Kamnika.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem zaključku deželne vinarske in sadjarske šole na Grmu za l. 1886. (k prilogi 17.).
7. Priloga 44. Utemeljenje samostalnega predloga gospoda poslanca Janeza Kersnika in družnikov z načrtom zakonu, s katerim se prenapreda § 6. deželnega zakona dné 25. marca 1884, dež. zak. št. 12, o napravi novih zemljiških knjig na Kranjskem in o notranji uredbi teh knjig.
8. Ustno poročilo finančnega odseka zastran upeljave cepjenja z animalnim cepivom (k prilogi 32.).
9. Ustno poročilo finančnega odseka zarad odškodnine povodom naredb proti trtni uši (k prilogi 34.).
10. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem zaključku zemljiško-odveznega zaklada za leto 1886. (k prilogi 10.).
11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji predstojništva Vincencijeve družbe za povekšanje oskrbnine za kranjske sirotinske ustanovljence.
12. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu ustanovnih zakladov za leto 1888. (k prilogi 25.).
13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Gorjah za podporo posestnikom, poškodovanim po hudourniku Radolna.

Stenographischer Bericht

der vierten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 7. Dezember 1887.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freiherr von Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Excellenz Baron Josef Schwegel, Dr. Georg Sterbenec.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokollses der III. Landtagsitzung vom 3. Dezember 1887.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 43. Bericht des Landesausschusses mit dem Antrage zum Ankaufe eines Waldcomplexes für die Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden.
4. Beilage 45. Bericht des Landesausschusses betreffend den Zubau von zwei Abtheilungen in der Irrenanstalt zu Studenee.
5. Beilage 40. Dritte Lesung des Gesetzentwurfes betreffend einige Aenderungen in den Mautbestimmungen der Stadt Stein.
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss der Landes-Wein- und Obstbauschule in Stauden pro 1886 (zur Beilage 17.).
7. Beilage 44. Begründung des selbständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Johann Kerzmit und Genossen mit einem Gesetzentwurf wegen Aenderung des § 6 des Landesgesetzes vom 25. März 1874, L. G. Bl. Nr. 12, über die neue Anlegung der Grundbücher in Krain und über deren innere Einrichtung.
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Betreff Einführung der animalen Lymph für die allgemeine Impfung (zur Beilage 32.).
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Betreff Entschädigungen aus Anlaß von Maßregeln gegen die Reblaus (zur Beilage 34.).
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Grundentlastungsfondes pro 1886 (zur Beilage 10.).
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Vorsteherung des Vincentius-Vereines um Erhöhung der Verpflegsgelüb für krainische Waisenstiftlinge.
12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag der Stiftungsfonde pro 1888 (zur Beilage 25.).
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Gemeindeamtes Obrajach um Unterstützung für die durch den Wildbach Rothwein beschädigten Insassen.

14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Franca Pečnika za dovoljenje, da sme napraviti lekarno v Ljubljanski bolnišnici.

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Franz Pečnit um Bewilligung zur Errichtung einer Spitalsapothek in Laibach.

Obseg: Glej dnevni red razun točke 10.; interpelacija dr. Josipa Poklukar-ja in tovarišev; rešitev priloge 39. glede povračila troškov verskemu zakladu za opravljanje duhovske službe v prisilni delalnici; proračuna zaklada prisilne delavnice za leto 1888. (priloga 8.); in prošnji Marije Skedl in Elizabete Mejac.

Inhalt: Siehe Tagesordnung mit Ausnahme des Punktes 10; die Interpellation des Dr. Josef Poklukar und Genossen; Erledigung der Beilage 39 betreffend die Ersatzleistung der Kosten für den Seelsorgedienst im Zwangsarbeits-hause an den Religionsfond; des Voranschlags des Zwangsarbeits-hausfondes pro 1888 (Beilage 8) und der Petitionen der Maria Skedl und Elisabeth Mejac.

Seja se začne ob 30. minuti čez 10. uro.

Beginn der Sitzung 10 Uhr 30 Minuten.

Deželni glavar:

Konstatiram, da je slavni zbor sklepčen in otvarjam sejo.

Prosim gospoda tajnika, naj prebere zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika III. deželno-zborske seje 3. decembra 1887.

1. Lesung des Protokoll'es der III. Landtags-sitzung vom 3. Dezember 1887.

(Tajnik Pfeifer bere zapisnik tretje seje v slovenskem jeziku. — Secretär Pfeifer liest das Protokoll der dritten Sitzung in slovenischer Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov poslancev, da se zapisnik v kakem oziru popravi?

Poslanec Detela:

Prosim besede k zapisniku zadnje seje.

V zadnji seji se je v poročilu finančnega odseka o računskem zaključku muzejskega zaklada vrinila pomota, katero je treba popraviti. Trdilo se je namreč, da so dohodki Smolétove dedščine tako vinkulirani, da se ne smejo porabiti za drugo, nego za pomnoženje muzealnih zbirk. Meni se je že takrat zdelo, da je to pomota in prepričal sem se iz aktov, da je to res pomota, katera se mora popraviti. Res je, da je ljubljanska hranilnica s svojim dopisom 11. junija 1886. l. to zahtevala tistikrat, ko je dovolila 20 000 gld. kot zadnji donesek za zgradbo muzeja. Zahtevala je namreč, da (bere — liest):

«a) der Bau und die innere Einrichtung des Rudolfinums dann planmäßig vollendet und insbesondere die für die Herstellung des Gewerbemuseums gestellte Bedingung erfüllt werde, und

b) daß die bindende Verfügung getroffen sei, daß das dem Rudolfinum nach Herrn Victor Smolé zugefallene Erbschaftsvermögen nicht etwa zur Refundierung der aufgewendeten Baukosten, sondern nur zur Vermehrung der Sammlung und des Museumsfonds überhaupt verwendet werden wird.»

A deželni odbor ni sprejel popolnoma tega pogoja, temuč odgovoril je hranilnici z dopisom 18. junija 1886, št. 4039, drugače, namreč takó (bere — liest):

«Gledé prvega teh pogojev dokazal je deželni odbor, da obstoji že po veljavnem muzejnem pravilu med zbirkami Rudolfinina tudi tehnični in umetniški oddelek in se tukaj že iz prejšnjih časov nahaja jako zanimiva, v to stroko spadajoča zbirka, ki se je razpostavila že v mnogih sobah Rudolfinina in ki se je po Smolétovih, muzeju poklonjenih zbirkah zdatno pomnožila. Da se pa navedene zbirke še bolj pomnože in dopolné, treba je računati na podpore prijateljev

in pospeševateljev umetniške obrtnosti in pa zavodov, kateri imajo sami bogate take zbirke, da bi jih posodili za razstavo v muzeji v Ljubljani, in je končno sploh treba v ta namen sodelovanja obrtnih krogov. Prostora za take razstave ne bo primanjkovalo, ker razun velike slavnostne dvorane in razun nekaj sob na severni strani Rudolfinina porabijo se v to tudi lahko jako prostorna prehodišča v prvem nadstropji.

Tudi gledé družega, od kranjske hranilnice stavljenega pogoja izjavil se je deželni odbor v smislu dosedanjih deželno-zborovih sklepov gledé pokritja stroškov za stavbo Rudolfinina in v smislu muzejskega pravila, da je ves denar, ki ga je imel deželni odbor za stavbo Rudolfinina razun doneska kranjske hranilnice na razpolaganje, in kateri obstoji iz prostovoljnih doneskov, iz porabljenega muzejskega zaklada, iz svote za prodano licealno poslopje v znesku 40 000 gld. in iz deželnega doneska 30 000 gld., razun katerega je slavni deželni zbor dovolil še iz deželnega zaklada zadnji donesek 10 000 gld., kar je vse skupaj znašalo 117 778 gld., končno veljavno zaračunjen med troški za stavbo Rudolfinina in da je po navedenem deželno-zborovem sklepu dné 14. januarja 1886 le en del onega zneska, ki bi se nad imenovano skupno svoto iz deželnega zaklada dovoliti utegnil, predpisati kot brezobrestno povračilo iz dohodkov muzejskega zaklada, kadar bo prišel zopet k moči. Dalje se nahaja v §§ 1. in 13. muzejskega pravila določilo, da je za vzdrževanje in pomnoževanje zbirk, za navadna dela in uradne potrebsčine muzeja v prvi vrsti porabiti dohodke muzejskega zaklada in, ako bi ti ne zadostovali, pripomoči mora deželni zaklad. Akoravno deželni zbor doslej še ni sklenil, kako je porabiti Smolétova dedščina, ker ima volilčeva sestra užitek od vsega imetja do smrti, vender ni dvomiti o tem, da se bode, kadar Rudolfinum v last dobi Smolétovo zapuščino, postopalo v smislu določeb muzejskih pravil, da se bode namreč porabili dohodki v namen pomnožitve zbirk in za druge muzejske potrebsčine, in kar bi še preostajalo, povrnilo se bode za predplačilo, ako ga bode treba vzeti nad omenjeni skupni donesek 117 778 gld.»

Bistven je torej razloček med tem in onem, kar se je zadnjič trdilo v poročilu finančnega odseka. Dodajam še, da se je s tem predlogom deželnega odbora zadovoljila tudi kranjska hranilnica, ker je z dopisom 22. junija 1886, št. 5335, dala na razpolaganje deželnemu odboru 15 000 gld., ostalih 5 000 gld. pa bode izplačala šele potem, ko se izpolné pogoji gledé ustanovitve obrtnega muzeja.

Da ne bode nastal za prihodnje čase kak prèjudic, ker se je zadnjič tako rekoč molčé pritrdilo poročilu finančnega odseka, predlagam, da se ta popravek zabeleži v zapisniku današnje seje.

Abgeordneter Deschmann:

Ich bitte ums Wort! Es ist immerhin etwas Mißliches, im hohen Landtage über Berichte des Finanzausschusses Beschlüsse zu fassen, ohne daß die speciellen Anträge den Landtagsmitgliedern gedruckt vorliegen. Es ist alles richtig,

was der Herr Abgeordnete Detela, der ja auch Referent des Museumsfondes ist, soeben vorgebracht hat. Allein eben als Referent des Museumsfondes wäre es seine Pflicht gewesen, schon im Finanzausschusse den betreffenden Antrag des Referenten, falls er einer Berichtigung bedurfte, richtigzustellen.

Dafs jedoch bereits gefafste Beschlüsse des Landtages in Folge einer nachträglichen Erklärung eines Herrn Abgeordneten richtiggestellt werden sollen und späterhin eine Abänderung erfahren, gegen einen solchen Vorgang müßte ich mich erklären, denn dies könnte zu sehr unliebsamen Consequenzen Veranlassung geben.

Die Anträge des Finanzausschusses betreffs des Musealfondes sind in der vorigen Sitzung vom Herrn Berichterstatter, Sr. Excellenz Baron Schwegel, vorgelesen und ohne Debatte angenommen worden. Ich muß gestehen, dafs ich der Angelegenheit, als im Finanzausschusse darüber verhandelt wurde, nicht die volle Aufmerksamkeit zugewendet habe, sonst hätte ich, falls eine Richtigstellung nothwendig gewesen wäre, den Ausschufs auf den allenfalls unterlaufenen Irrthum aufmerksam gemacht. Ich war ja seinerzeit selbst Referent im Landesausschusse über den Musealfond und kann es nur bestätigen, dafs der Landesausschufs auf das Ansuchen der krainischen Sparcasse wegen Verwendung der Smole'schen Erbschaft mit einer gewissen Einschränkung eingegangen ist. Daraus werden die Herren ersehen, dafs mir die Absicht ferne lag, dafs das Landesmuseum mit unbilligen Forderungen an das Land Krain herantreten würde.

Allein eben nur, um einem etwaigen Präjudize vorzubeugen, würde ich beantragen, dafs die Bemerkungen des Abgeordneten Detela zu dem ohnehin erst in einer der nächsten Sitzungen im Stenogramme uns vorliegenden Berichte des Finanzausschusses nachträglich demselben zugewiesen werden, damit er allenfalls eine Rectificirung des gefassten Landtagsbeschlusses beantrage.

Poslanec Detela:

Slavni zbor! V prvej vrsti moram ugovarjati, da se nisem protivil sklepu deželnega zbora o računskem zaključku muzejskega zaklada, kajti sklepalo se ni o tem, kako je porabiti Smolétovo dedščino, ampak govoril sem le proti dotični motivaciji, torej nisem nameraval s tem, da bi se sklep slavnega deželnega zbora razveljavil, ampak sem le poudarjal, da se dá iz motivacije sklepati, da je deželni odbor zahtevi hranilnice, izražene v dopisu z dné 11. junija 1886, pritrdil.

Kar se tega tiče, da bi bil že v finančnem odseku moral temu ugovarjati, le omenjam, da sem jaz tam že trdil, da ni tako in da se bode dežela gotovo branila, vse troske vzdrževanja muzeja prevzeti. To bodo spričali gospodje članovi finančnega odseka. Ugovarjal sem v finančnem odseku, da bi se dohodki Smolétove dedščine rabili le za pomnožitev zbirk. Jaz pa nisem referent o zgradbi muzeja in ko so se ti dopisi vršili z hranilnico, je bil referent za Smolétovo dedščino gospod Deschmann in je še sedaj referent za vse, zgradbe muzeja se tikajoče zadeve. Torej nisem mogel biti tako informovan kakor gospod Deschmann, in ako se še on ni mogel tako natanko spomniti, kaj

je deželni odbor hranilnici odgovoril, se pač meni ne sme očitati, če se nisem besed dotičnega dopisa spomnil. Za svojo dolžnost pa sem smatral, se potem iz aktov natanko informovati in ponavljam željo, da se ta popravek v zapisniku današnje seje konstatuje.

Poslanec dr. Poklukar:

Samo gledé predloga gospoda Deschmanna omenil bi nekoliko besedi. Meni se zdi, da on ni razumel, čemu se ugovarja. V zadnji seji je gospod baron Schwegel izrekel to kot stoječ sklep deželnega odbora: sprejeti pogoji, da se ona Smolétova ustanova ne sme porabiti za drugo, kakor za pomnožitev zbirk muzeja. To je vpletel v svoje utemeljenje. Sklep nima nobene zveze s tem, ampak le zoper utemeljevanje se ugovarja, torej ni povoda, da se finančnemu odseku dá naročilo, se zopet pečati s tem vprašanjem, ker ni popravljati sklepa. Ako pa finančni odsek iz lastne volje pride s predlogom pred zbornico, ne bode ugovora, toda mislim, da danes predlog gospoda Deschmanna nima podloge, ker sklep finančnega odseka ostane nespremenjen.

Abgeordneter Deschmann:

Mir ist der Wortlaut des Finanzausschufs-Antrages nicht mehr in Erinnerung, und ich ging von der Voraussetzung aus, dafs in dem gefassten Beschlusse die beanständete Motivirung enthalten gewesen sei. Wenn dies nicht der Fall ist, sondern es sich nur um eine Richtigstellung der Anschauungen des Berichterstatters handelt, so wird mein Antrag auf Zurückverweisung des Gegenstandes an den Finanzausschufs von selbst hinfällig.

Deželni glavar:

Po mojem mnenji bi bilo vendar prav, ako bi se ta reč še enkrat v finančnem odseku obravnavala, ker se ne vé gotovo, ali to ne alterira sklep slavnega zbora. (Klici — Rufe: Naj se preberó sklepi finančnega odseka!) Prosim gospoda tajnika, naj prebere iz zapisnika zadnje seje dotične sklepe o računskem zaključku muzejskega zaklada za leto 1886. Tajnik Pfeifer (bere — liest):

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1.) Der Rechnungsabschluss des Museumsfondes für das Jahr 1886 wird hinsichtlich der Gebarung mit den für das genannte Jahr präliminirten ordentlichen Einnahmen und Ausgaben genehmigt.

2.) Die Beschlussfassung über die außerordentlichen Einnahmen und Ausgaben, den Bau des Rudolfinums betreffend, wird bis zur Vorlage des angekündigten weiteren, auf diesen Gegenstand bezüglichen und noch in dieser Session zu gewärtigenden Landesausschufs-Berichtes vertagt, jedoch schon jetzt bemerkt, dafs der unter dieser Rubrik ausgewiesene und noch ausständige Beitrag der krain. Sparcasse zu den Kosten des Baues irrthümlich mit 6044 fl. 2 $\frac{1}{2}$ fr. eingestellt erscheint und mit dem Ansätze von 5000 fl. richtigzustellen ist.

3.) Ebenso ist der Ausweis über den Stand des Nachlasses des Victor Smole mit Ende August 1887 dahin richtigzustellen, dafs der Schätzungswert jener Möbel, Antiken

und Rococogegegenstände, sowie der Bücher, die dem Museum nach der Transaction mit Fräulein Balbina Smolé verblieben sind, aus dem Ausweise des gedachten Nachlasses nicht ausgeschieden werde.

4.) Der Landesauschuss wird beauftragt, diese Richtigstellungen durch die landschaftliche Buchhaltung sofort zu veranlassen, die Durchführung dieses Auftrages in der Vorlage der nächsten Session nachzuweisen und in Zukunft streng darauf zu achten, dass die Beschlüsse und Wünsche des Landtages, sowie die zur Durchführung derselben erlassenen Anordnungen des Landesauschusses von allen Organen der landschaftlichen Verwaltung gebührend beachtet und genau durchgeführt werden.

Poslanec Detela:

Iz sklepov, katere smo čuli, je razvidno, da tega, kar sem jaz omenjal, ni v sklepih, ampak le v motivaciji. Zato predlagam, naj se le glasuje o tem, je li ta bistveni stvarni popravek zabeležiti v zapisniku današnje seje.

Landeshauptmann:

Ich bitte jene Herren, welche damit einverstanden sind, dass diese Berichtigung im heutigen Protokolle ersichtlich gemacht werde, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Izročam sledeče peticije:

Der Verein des Elisabeth-Kinderspitales in Laibach bittet um einen Beitrag zum Neubau des Spitales. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Šuklje izroča sledeče peticije:

Stalni odbor učiteljske konference v Črnomlji prosi, da bi se petletne službene doklade odmerjale in izplačevale po stalni letni plači dotičnega učitelja ali učiteljice. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Stalni odbor učiteljske konference v Črnomlji prosi, da bi se učiteljem na večrazrednicah dovolile primerne stanovine. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Stalni odbor učiteljske konference v Črnomlji prosi za zakon, vsled katerega bi se vstevala provizorična leta v pokojninsko dobo. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Izročam se sledeče prošnje:

Der Schulausschuss der Fachschule für Holzindustrie in Gottschee bittet um eine Subvention pro 1888. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Der Verein der Aerzte in Krain zu Laibach überreicht eine Resolution betreffend die Organisation des Sanitätsdienstes in den Gemeinden. (Izroča se občinskemu odseku. — Wird dem Ausschusse für die Gemeinde-Ordnung zugewiesen.)

Zupanstva občin Dol, Čeplje in Podgora okraja Črnomeljskega prosijo za izdelovanje in popravo nekaterih cest in za napravo brodú med Dolom in Stefancem. (Izroča se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Der Philosophen-Unterstützungsverein an der k. k. Universität in Wien bittet um einen Unterstützungsbeitrag für das Vereinsjahr 1888. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Šuklje izroča prošnjo odbora «Pedagogiskega društva» na Krškem za primerno podporo. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Šuklje izroča prošnjo odbora «Pedagogiskega društva» na Krškem za spremembo deželnih šolskih zakonov v nekaterih točkah. (Izroča se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Herr Landtags-Abgeordneter Murnik überreicht die Petition des patriotischen Landeshilfsvereines für Krain in Laibach um eine Unterstützung. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Naznaniti moram visokemu zboru, da mi je vsled Najvišje pooblastitve z razpisom visokega ministerstva notranjih stvari z dné 1. t. m. došel načrt zakona, s katerim se prenamejajo §§ 78., 79. in 81. občinskega reda z dné 17. februarija 1866. l. dež. zak. st. 2. Ti paragrafi zadevajo doklade k davkom in druge davščine za občinske potrebsčine.

Mit demselben Erlasse ist mir noch ein zweiter Gesetzentwurf zugekommen, mit welchem der § 8 des Gesetzes vom 5. März 1873, L. G. Bl. Nr. 8, abgeändert wird. Dieses Gesetz betrifft die Herstellung und Erhaltung der nichtvariarischen Straßen.

Ich beehre mich, beide Gesetzentwürfe dem hochverehrten Herrn Landeshauptmann mit dem Ersuchen zu übergeben, gefälligst veranlassen zu wollen, dass dieselben der verfassungsmässigen Behandlung unterzogen werden.

Deželni glavar:

Preidemo na dnevni red. Poprej mi je še omeniti, da ne bomo mogli danes obravnavati o 10. točki dnevnega reda, o računskem razključku zemljiško-odveznega zaklada za l. 1886., ker se ni končno o tem sklepal finančni odsek. Namestu te točke usojam se predlagati, da bi visoki zbor v obravnavo vzel prilogo 8., zadevajočo proračun zaklada prisilne delalnice, in prilogo 39., ki je v nekaki zvezi s prilogo 8. in ki zadeva poročilo deželnega odbora gledé povračila troškov verskemu zakladu za opravljanje duhovske službe v deželni prisilni delalnici.

Gospod poročevalec je pripravljen o teh zadevah poročati, in ako slavni zbor dovoli, bomo namestu 10. točke dnevnega reda o teh predmetih obravnavali. (Nihče ne ugovarja. — Es wird kein Widerspruch erhoben.)

Ker ni ugovora, smatram, da slavni zbor mojemu nasvetu pritrjuje.

3. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži nasvet o nakupu gozda za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu.

3. Beilage 43. Bericht des Landesauschusses mit dem Antrage zum Ankauf eines Waldcomplexes für die Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauerschule in Stauden.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 45. Deželnega odbora poročilo o zgradbi dveh oddelkov za umobolne v blaznici na Studenci.

4. Beilage 45. Bericht des Landesauschusses betreffend den Zubau von zwei Abtheilungen in der Irrenanstalt zu Studencen.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 40. Tretje branje o načrtu zakona gledé nekaterih prenaredb mitniških določil mesta Kamnika.

5. Beilage 40. Dritte Lesung des Gesetzentwurfes betreffend einige Aenderungen in den Mautbestimmungen der Stadt Stein.

Poročevalec dr. Samec:

Slavni zbor! Usojam se prečitati načrt zakona gledé nekaterih prenaredb mitniških določil mesta Kamnika, kakor je bil sprejet v seji 3. t. m. v letošnjem zasedanji. (Bere načrt zakona, sklenjen v tretji seji dné 3. decembra 1887. — Ließt den in der dritten Sitzung am 3. Dezember 1887 beschlossenen Gesetzentwurf.)

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri prebranemu načrtu zakona v tretjem branji pritrđé, naj blagovolé se vzdigniti. (Zgodi se. — Geschieht.) Zakon je v tretjem branji sprejet.

6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem zaključku deželne vinarske in sadjarske šole na Grmu za l. 1886. (k prilogi 17.).

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss der Landes-Wein- und Obstbauerschule in Stauden pro 1886 (zur Beilage 17).

Poročevalec dr. Poklukar:

Slavni zbor! V prilogi 17. podaja nam deželni odbor računski zaključek deželne vinarske in sadjarske šole na Slapu, oziroma na Grmu za l. 1886.

Da v računskem zaključku nekatere številke kažejo drug obraz, kakor je bilo to namenjeno, oziroma določeno v proračunu za to leto, se lahko razumi iz tega, da je bilo težko, troške o preselitvi šole iz Vipavske doline na oddaljeno Dolenjsko določiti poprej.

(Bere glavne številke dohodkov, troškov in razkaza skupne imovine koncem l. 1886 iz priloge 17. — Ließt die Hauptziffernanätze der Eingaben, Ausgaben und des Ausweises des Gesamtvermögens mit Ende 1886 aus der Beilage 17).

Finančni odsek predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Računski zaključek deželne vinarske in sadjarske šole na Slapu, oziroma na Grmu za l. 1886 se odobri. (Obvelja. — Angenommen.)

Opominjam sedaj le kot dostavek k svojemu poročilu, da nam je vodstvo vinarske šole na Grmu podalo, in sicer s poročilom od 18. novembra t. l. letno šolsko in gospodarsko poročilo vodstva deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1886/87. Nadrobno sem prečital to poročilo, in tukaj je podana prav živa podoba preselitve z Slapa, kako se je postopalo pri začetku gospodarstva na Grmu, kaj se je ukrenilo, kako so se gospodarske poskušnje obnesle, s kakimi zaprekami se je bilo boriti.

Gledé šolstva posnamemo, da je bilo vsega skupaj koncem šolskega leta 1886/87 13 učencev. Poročilo o gospodarstvu pa je posebno v nekaterih točkah tako zanimivo, da bi bilo želeli za pouk našim kmetovalcem, da se tiska in tako razširja. Prepuščam gospodu deželnemu glavarju presoditi, ne bi li kazalo, to poročilo po izpuščenih onih točkah, katere nimajo pomena za kmetijstvo sploh, ampak le za deželno gospodarstvo, natisniti in še v teku tega zasedanja gospodom poslanecem razdeliti, da dobé pravo podobo o gospodarstvu na Grmu. Mislim, da bi tudi kmetovalcem naše dežele koristilo, ako bi se več izvodov tega poročila med nje razdelilo.

Deželni glavar:

Deželni odbor bode ta nasvet pretresoval ter o njem potrebno ukrenil.

7. Priloga 44. Utemeljenje samostalnega predloga gosp. poslanca Janeza Kersnika in družnikov z načrtom zakonu, s katerim se prenareja § 6. deželnega zakona dné 25. marca 1874, dež. zak. št. 12, o napravi novih zemljiških knjig na Kranjskem in o notranji uredbi teh knjig.
7. Beilage 44. Begründung des selbstständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Johann Kersnik und Genossen mit einem Gesuchentwurfe wegen Aenderung des § 6 des Landesgesetzes vom 25. März 1874, L. G. Bl. Nr. 12, über die neue Auflegung der Grundbücher in Krain und über deren innere Einrichtung.

Poslanec Kersnik:

Slavni zbor! Predlog moj, katerega mi je danes utemeljevati, vidi se mi — naj mi bo dovoljeno to odkrito izreči — tako skromen, tako malo zahtevajoč od poklicanih faktorjev, ki imajo njegovemu utelešenju pripomoči, da nikakor ne bom kratil in tratil dragega časa, ki je odmerjen našemu delovanju. Zatorej sem tudi vže pri stvari sami.

Kakor Vam je vsem, častiti gospodje, znano, zvršil se bode v kratkem po vseh sodnih okrajih naše kronovine zakon o uravnavi novih zemljiških knjig do celega; izvršil se bo, kakor je bil v tem slavnem zboru leta 1873. sprejet, kakor je bil po Nj. Veličanstvu potrjen in izvršil se na podlagi naredbe pravosodnega ministerstva dné 18. maja 1874. l. Večina okrajnih sodišč je svoje delo vže končala, pred nami leži, tako rekoč — vže gotova zemljiška knjiga kronovine Kranjske in vender, bodete rekli, vender se drzneš priti pred zbor z novim predlogom, novim zakonom, ki, ako sprejet in potrjen, nalaga tudi novo delo kompetentnim oblastvom. Istina je to, toda delo, katero se bo povzročilo s tem, je tako malostno, kakor Vam bom pozneje dokazal, da ni v nikaki razmeri z važnim vprašanjem, ki se bo, vsaj za čas, rešilo s tem zakonom.

Dovolite mi, da Vam podam kratek pregled dosedanjega postopanja pri uravnavi novih zemljiških knjig, kolikor ga potrebujemo v popolni razum potrebe te nove po meni predlagane postavne določbe.

Zakon z dné 25. marca 1874. l. je bil sprejet in sankcioniran v obeh deželnih jezikih, proglašen je bil isto leto z izvršilno naredbo vred v slovenskem in nemškem jeziku. Obrazci za potrebne tiskovine napravljene so bili v obeh deželnih jezikih, se ve da, vsak posebe, in tako tudi proglašen. Glavna upravna naloga pri izvršbi pristovala je predsednikom deželnih, oziroma okrožnih sodišč, in ti — prosim pomisliti, da se je to godilo od l. 1874. do 1875. i. t. d. naprej — razumeli so ta svoj nalog tako, da so naročili in uveli v novo zemljiško knjigo, zakonito ustanovljene tudi po slovensko pisanem zakonu, sè slovenskimi uzorci samo in jedino le nemško besedo. Omenjam, da je kataster,

kar se tiče imen, in to vender ni zadnje, pri nas na Kranjskem skoro izključno slovensk, ali, koder ni, to se pravi, koder se bavi z nemškimi strankami, slovenski in nemški, kar je v nas jedino pravilno.

V zemljiško knjigo pa je prišel jedino le nemški jezik, nemški uzorci, nemška imena ali nemške prestave naših slovenskih vasi in katasterskih občin, in potem dosledno nemška vknjiževanja bremen in pravic. To se je godilo kar tako samo ob sebi; zakon z dné 25. marca 1874 tega izrečno ni zabranjeval, izvršilna naredba, ki mu je sledila, o tem tudi ni govorila, in jedini slučaj, da je bil zakon sam utrakvističen, sprejet in potrjen v obeh deželnih jezikih, ni mogel poklicanih predsednikov deželnih in okrajnih sodišč prepričati, da je treba vže vsled tega samega tudi utrakvističnih dvojezičnih vzorcev za zemljiško knjigo.

In vender so se vže tedaj, gospoda moja, leta 1873—74 in pozneje vršile slovenske vknjižbe na podlagi slovenskih pisem v stare graščinske ali patrimonialne zemljiške knjige. Kdor bi ne veroval tega, naj le pogleda v zemljiške knjige, ki so se vodile tedaj pri c. kr. okrajnem sodu v Kranji. Vže tedaj je bila zemljiška knjiga dvojezična, in vender so se vpeljale le nemške tiskovine pri uravnavi nove knjige. Posledica je ta, da so vse katasterske občine ali imena njihova vpisana v nemškem jeziku, in sicer, kakor sem vže omenil, navzlic temu, da so v katastru slovenska, in tako bo ta javni stoletnega obstanka gotovi institut, kakor je zemljiška knjiga, poznim potomcem našim le jasen svedok, da v zadnji tretjini devetnajstega stoletja vže ni bilo Slovenca več med mejniki stare Karniolije.

In kakova so ta nemška imena. Najglasovitejši menda sti prestavi «Družinska vas» v «Gesindeldorf» in «Račje selo» v «Rappelgeschiess», potem prelepo ime «Sinja gorica» v «Schweinbüchel» (veselost — *Heiterfeit*) in stotero in stotero drugih. Zanimivo je, kako je tudi ljubljanski nemški jargon vplival na tiste prevoditelje, ki so po starih kranjskih gradovih nemčili slovenska imena svojim podložnim in selom in vasem, ki so jim tlako delale in desetino dajale. Tako se «Čresnjice» imenujejo enkrat «Kerschbetten», drugokrat «Kerschdorf», prav po ljubljanski nemščini, ki uči: «Ich esse Kerschen», a ne «Kirschen!» (Veselost. — *Heiterfeit*.) Toda pustimo to v stran! Računati nam je z obstoječimi razmerami in zato se smemo tem imenom le smijati, a omajali jih ne bomo. A do svojih lastnih narodnih starih imen do teh imamo naravno in nam po naši ustavi zagotovljene pravice in to pravico reklamovati namerava moj predlog. (Klici — *Hufe*: Dobro!)

Ugovarjali boste morda gospodje v formalnem in meritornem oziru in koncem še celo s financijelnega stališča. Dovolite, da skušam vže prej srečati se z Vašimi ugovori.

Pred vsem pa le konstatujem, da je ta slavni zbor vsled določeb §§ 18. in 19. dež. reda poklican ukreniti nameravano postavno določbo, da torej ona spada jedino le v njegovo kompetenco. Tu ne more biti ugovora. Dejali pa bodete v formalnem oziru, da je določba, v katerem jeziku je napraviti tiskovina za zemljiško knjigo in v katerem jeziku je torej

tudi ime katasterski občini vpisati, ki postaje s tem ime zemljiške glavne knjige — stvar izvršilne oblasti, stvar eksekutive. Ne, gospoda moja! Naslov, ime glavne zemljiške knjige in imovinskega lista pomeni vže zemljiško knjigo samo, je nerazrušen del, celoten del te knjige in je gledé na strogost zemljejknjižnega zakona, gledé na natančno verbalno interpretacijo, ki je v rabi pri vseh naših sodiščah gledé te postave, nekaj tako važnega, da se ne more in ne sme prepuščati pregibčnim nazorom, ki vladajo tako čestokrat pri eksekutivnih naredbah. Dokaz temu imate vže o sedaj veljavnem § 6. zakona o uredbi novih zemljiških knjig, ki natančno določa naslov, dele in obseg imovinskega lista in o katerem se vendar mislilo ne bode, da bo v svojem slovenskem tekstu, ki ima itak zakonitost, opirajoč se na slovenski kataster, zahteval nemška imena svojim zemljiškim knjigam. Stvar eksekutive pa bode, dopolniti zakon s tem, da zaukaže pri vseh obstoječih knjigah slovenskega imena občinam v prihodnje, in sicer pri vseh dopolnilnih zvezkih zemljiške knjige, kakor tudi pri istih, ki se še sedaj novo ustanovljajo, porabo dvojezičnih tiskovin. (Klici — Rufe: Dobro!)

Meritoričnega ugovora skoro ne pričakujem, ker po mojem mnenji ni mogoč. Odkar imamo naredbe 15. marca 1862 in 20. oktobra 1866, potem 5. septembra 1867 in drž. tem. zak., člen XIX, in v novešem času min. ukaz 18. aprila 1882, št. 20513, in 21. julija 1887, št. 12118, — in na podlagi teh zakonitih določeb tudi živo prakso, vidijo se mi vsi napor, ki so našli zlasti v zadnjem času duška dovolj pri naših sosednih kronovinah, kjer stanujejo naši bratji «Slovinci», le kot pojavi onega krutega šovinizma, ki v nas ne vidi enakopravnih, nego podložno inferiorno raso. Na Štajerskem, Koroškem se tako godi, in če prav v drugem oziru na Goriškem in v Istri ni boljše, imajo tam vendar zemljiško knjigo v treh, oziroma štirih jezikih in nikomur ne pride na misel, da vsled tega pada realni kredit in da trpi javnost zemljiške knjige! (Klici — Rufe: Res je!)

A nasprotno, gospoda moja! Ako ne dovolite v to, da se na čelo zemljiške knjige vpiše tudi slovensko ime dotične katastarske občine, potem smo v silni nevarnosti, da se probudimo lepega dne, ko vknjiženje na podlagi slovenskega pisma, ki nosijo zgolj slovensko ime zemljiške knjige, ne bo več mogoče.

Vsaj so nam znani taki poskusi in to v časih, ko nam vladajo ministri, o katerih se trdi, da skušajo biti in da so pravični našim zahtevam nasproti. Spominjajte se le znanega metliškega odloka! A kaj, gospoda moja, kaj, ako pride za Robom Jeroboam s svojimi škorpionji, kaj potem, ako naš kmet, ki hrani sedaj vže v svoji skrinji namestu strohnelih starih nemških pisem, vže skoro izključno slovenska, kaj potem, ako kakega dné na podlagi teh pisem ne bo mogel več uresničiti svoje pisane pravice, ako se mu bo djalo: «Priatelj, take zemljiške knjige mi nimamo, pri nas je knjiga: «Gefündeldorf», ne pa «Družinska vas», pri nas se pravi: «Rappelgehiesß», ne pa «Račje selo», pri nas imamo «Bototshendorf», ne pa «Potoška vas», pri vas se imenuje selo «Ščurki», pri nas pa pravimo «Schurfen». (Veselost — Heiterkeit.) Ne sme-

jajte se, gospoda moja, to je kaj lahko mogoče in tem bolj, ker zemljejknjižni zakon zahteva, kakor sem vže omenil, tako strogo lokalno tolmačenje.

Morda se bo kdo končno postavil na financijelno stališče ter dejal, koliko bo pa to stalo, ako sedaj, ko je velika večina zemljiških knjig na Kranjskem vže gotova, pravomočna, ako se sedaj še uvajajo prenarredbe. Stroški pa, to smelo trdim, so in bodo malostni. Jeden diurnist bo v kratkem času lahko na vseh imovinskih listih vpisal poleg sedanjega nemškega imena tudi slovensko. Pri nekaterih tega celo treba ne bode, ker, kakor mi je znano, so previdni okrajni sodniki — vsaj jednega poznam — v nekaterih krajih vže za to skrbeli, da se je poleg nemškega tudi vpisalo slovensko ime. Pri knjigah pa, ki se še le sedaj na novo urejajo, ali pri dopolnilnih zvezkih, katere mora imeti vsaka zemljiška knjiga, trebalo bo, da se uvedó dvojezični uzorci. Za to bo imela skrbeti eksekutiva, in pridržujem si v tem obziru ob svojem času primerno resolucijo.

Omenjam naj še, da sem se držal starega teksta.

Gospoda moja, jaz sem pri kraji ter le kratko ponavljam, da moj predlog ne namerava bistvenih sprememb, nego le daje praksi zakonita tla ter zabranjuje, da bi se kedaj kratila pravica, katero uživamo sicer še danes, ki je pa izpostavljena vže označenim šoviniškim naporom.

In vender še h koncu nekoliko besed!

Čitali in čuli ste vsi, kako ljuto se agituje v sednem Gorotanu proti slovenskim krajevnim imenom in tam, gospoda moja, ni treba, da bi bil človek pesimist in črnoglednik, tam bode morda kmalu, prekmalu izginil pod brutalnim pritiskom zadnji sled o tem, da je v Gorotanu nekdej gospodoval slovenski rod. V mrtvih imenih klije in tlije neprenehoma življenje — v lastnih imenih naroda odseva kakor v zrcalu njegovo življenje in mišljenje — tako piše v zadnjem času slovensk učenjak — in glejte, ta zadnji pojav narodnega žitja bode v slovenskem Gorotanu kmalu vdušen in zatrt. (Klici — Rufe: Res je!) Spominjam se krasne pesmi našega slovenskega poeta, ki primerja domovino našo stari listini, staremu pergamentu, ki je prišel neveščemu tujcu v roke in ta pa . . . stara slova je izbrisal, ker njih modrosti ni umel ter črte svoje je narisal.

A zdaj zatrt je tod naš glas
In tuji krog zvené glasovi,
Tuj trg in grad, tuj ves je kras,
Oh naši so samo — grobovi!

In s tem opominom končam! V formalnem oziru pa nasvetujem, da se moj predlog izroči upravnemu odseku. (Klici — Rufe: Dobro!)

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki so za to, da se predlog gospoda poslanca Kersnika izroči upravnemu odseku v pretres in poročevanje, naj blagovolé se vzdigniti.

(Zgodi se. — Gefchiet.)

Torej izročam predlog upravnemu odseku.

8. Ustno poročilo finančnega odseka zastran vpeljave cepljenja z animalnim cepivom (k prilogi 32.).

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Betreff Einführung der animalen Dymphje für die allgemeine Impfung (zur Beilage 32).

Poročevalec dr. vit. Bleiweis:

Slavni zbor! Povod poročilu deželnega odbora, katero nahajamo v prilogi 32. je bil nasvet deželnega zdravstvenega sveta, naj dežela poviša odškodnino, katera se je doslej plačevala materam predceplencev, na 5 gld.

Kakor je znano, se cepljenje kóz dosedaj tako izvršuje, da se preskrbi dotični zdravnik z cepivom potom deželne vlade, ali si ga sam naroča. S tem cepivom cepi otroka in ako je mati pripravljena, potovati z otrokom po okraji, vzame zdravnik oba seboj in cepi kožo od tega otroka na druge. Ker pa je dotičnim zdravnikom bilo v zadnjem času težavno, matere dobiti, ki bi bile pripravljene popotovati, posebno v zimskem času, so se že večkrat slišale pritožbe, da ne morejo se sedanjo odškodnino shajati, in vsled tega je pisal zdravstveni svet deželnemu odboru, naj se taisto poviša. Deželni odbor je pa bil mnenja, da bi se sploh doosedanja navada predrugačila in tako kakor v drugih deželah začelo cepljenje z animalnim cepivom. V zadnjih letih vpeljalo se je namreč cepljenje z animalnim cepivom in nastalo je mnogo zavodov — več jih je na Štajerskem, Zgornjem Avstrijskem in na Dunaji — v katerih se pridobiva animalno cepivo.

Animalno cepivo ima veliko prednost od humanizovanega cepiva zaradi tega, ker je bolj gotovo, da cepljeni otroci ne zbolé, med tem, ko se je pri humanizovanem cepivu večkrat zgodilo, da so otroci postali skrofulozni, sifilitični ali tuberkulozni. Zdravnik namreč mnogokrat ni v stanu, najti popolnoma zdravega predcepljenca in vsled tega prenaša kal bolezní na druge otroke.

Deželni odbor je torej sklenil, ustanoviti zavod, v katerem bi se pripravljalo tako animalno cepivo. Obrnil se je v ta namen v prvej vrsti do deželne vlade z vprašanjem, ali bi bila vlada morda tudi pri volji, subvencionirati tak zavod, kakor se je to zgodilo na Štajerskem. Deželna vlada se je po predlogu zdravstvenega sveta izrekla pripravna, subvencionirati tak zavod s 3- do 400 gld. na leto. Ko je imel deželni odbor to pritrldilo, vprašal je razne zdravnike in v prvej vrsti asistentnega zdravnika na Studenci, potem našega kolego gosp. dr. Samca in druge zdravnike, ali ne bi bili pri volji ustanoviti tak zavod. Asistentni zdravnik blaznice potoval je celo na Štajersko in se poučil, kako se ravna na ondotnih zavodih. Poročal je deželnemu odboru in iz tega poročila je razvidno, da bi troški znašali na leto blizu 1500 gld., vrh tega zabranjuje ustanovitev tega zavoda na Studenci pogodba z redom usmiljenih sestrah, katera bi se morala v tem slučaju preurediti, čemur bi se

upiral red. Drugi zdravniki, ki so se vprašali, niso bili pri volji ustanoviti tak zavod in so se negativno izrekli.

Ker se torej deželnemu odboru ni posrečilo, po ceni ustanoviti tak zavod v deželi, obrnil se je v ta namen do zavoda zunaj dežele in vprašal, ali ne bi bilo mogoče dobiti od tam zadostno množino animalnega cepiva. V prvej vrsti obrnil se je do znanega zavoda Morica Hay-a na Dunaji, kateri je izgleden in na glas, da je animalno cepivo, ki se v njegovem zavodu pripravlja, res hvalevredno in izvrstno. Moric Hay je potem stavil svoje ponudbe. Prvikrat rekel je, da zahteva 1500 gld., po daljni obravnavi pa je končno izrekel, da je pripravljen za pavšalni znesek 1000 gld. vso, za leto 1888. za 15- do 16000 otrok potrebno animalno cepivo preskrbeti; toliko otrok se namreč primeroma vsako leto v naši kronovini cepi.

Ker je torej uspeh tega pogajanja jako ugoden, gotovo ugodnejši, kakor če bi se ustanovil v deželi zavod v dobavo animalnega cepiva, predlagam, naj slavni deželni zbor pritruje principijelnemu predlogu deželnega odbora, da se v bodoče na Kranjskem cepi z animalnim cepivom. Dežela ne bode zaradi tega imela večjih troškov kakor za 120 gld. na leto. Doslej namreč morala je dežela plačevati premije za cepljenje kóz v znesku 157 gld. troške za živež materam 700 > troški mestnemu magistratu 30 >

tako, da so troški le za pridobavo cepiva znašali 887 gld. na leto. To pa še niso vsi troški, ker troški za dneve in potovanja zdravnikov, ki kozé cepijo, znašajo 3800 gld. Ti troški seveda ostanejo nespremenjeni, le troški za dobavo cepiva se bodo za blizu 120 gld. zvišali in znašali v bodoče 1000 gld. na leto. Ker pa je cepljenje z animalnim cepivom sigurnejše in menj nevarno od sedanjega cepljenja, je to neznatno povišanje utemeljeno.

V poročilu deželnega odbora pa najdemo še neko drugo stvar, ki bi morala deželni zbor jako zanimivati, to je namreč preiskovanje, kako je prišla dežela do tega, da je morala naenkrat prevzeti ogromne troške za cepljenje kóz, ne da bi se našla kje kaka ministerska naredba ali kak cesarski ukrep.

Deželni odbor je poprašal v tej stvari druge deželne odbore, pa tudi ti niso mogli povedati nič pozitivnega; edino to se je našlo, da je na Češkem vsled neke ministerske naredbe iz leta 1860. dežela morala prevzeti te troške. In ti troški, gospoda moja, so jako veliki, znašajo na leto blizu 5000 gld., katere je torej plačevala dežela za državo, koji ti troški pripadajo. Vprašam pa še, kaj se bode zgodilo, ako se sklene tudi v Avstriji, kakor na Nemškem in v Švici, zakon, da se bodo siloma stavile kozé vsakemu človeku. To bode morda prav dobra naredba, katerej bode pritrldila večina zdravnikov — akoravno se moram za svojo osebo izjaviti, da nisem prijatelj cepljenja kóz, ker sem se prepričal po svoji praksi, da stvar nima takega uspeha, kakor se ji sploh pripisuje. Ako se pa misli siloma vpeljati cepljenje kóz, se bodo troški

v ta namen jako pomnožili, in nastane vprašanje, kdo bode potem plačal te troške, ki bodo takrat znašali okoli 8000 gld. Mislim, da bi bilo dobro, da dežela že danes izreče: ako bi se ti troški pomnožili, potem boš pa ti država, če vpelješ tako radikalno spremembo v tem vprašanji, morala nositi te večje troške, ker država je dolžna skrbeti za to stvar. Vender v tem oziru še ne bom stavil v imenu finančnega odseka posebnega predloga, ker stvar še ni toliko godna in se postava še ni predložila državnemu zboru. Zavolj tega bode vsakako še drugo leto dovolj časa, govoriti o tem.

Vender pa je vredno, da se poizveduje, kako je prišla dežela do tega, da je morala prevzeti troške za cepljenje kóz. Ako se za to ne najde pravnega naslova, potem bi kazalo, da bi se deželni odbor oglasil in morda pravnim potom tirjal tudi one troške, katere je prav za prav brez dolžnosti nosila dežela toliko časa za državo.

Usojam se torej v imenu finančnega odseka staviti sledeče predloge:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Deželni zbor pritrdi naredbi deželnega odbora, da se zanaprej ljudstvo na Kranjskem ceplje z animalnim cepivom.

2.) Za nakup animalnega cepiva se postavi v proračun deželnega zaklada znesek 1000 gld.

3.) Dežela zalága začasno vse troške za cepljenje kóz, dokler ni rešeno vprašanje, kedo ima dolžnost plačevati te troške.

V ta namen se naroča deželnemu odboru, da poizveduje, po katerem pravnem naslovu se troški za cepljenje plačujejo iz deželnega zaklada, in ako deželni odbor ne najde pravnega naslova, stori naj potrebne korake, da prevzame zanaprej država troške za cepljenje kóz, deželi pa vrne vse dosedaj *indebite* iz deželnega zaklada za cepljenje koz na Kranjskem plačane troške.

(Vsi predlogi obveljajo brez debate. — Alle Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

9. Ustno poročilo finančnega odseka zaradi odškodnine povodom naredb proti trtni uši (k prilogi 34.).

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Betreff Entschädigungen aus Anlass von Maßregeln gegen die Reblaus (zur Beilage 34.).

Poročevalec dr. Poklukar:

Slavni zbor! Predlog, o katerem se je slavni zbor posvetoval v lanskem letu, imamo tudi letos v obravnavi in to je priloga 34. deželnega odbora. Razpravljalo se je v lanskem letu o tem vprašanji, ali bi naj tudi naš deželni zbor sklenil, da prevzame v slučaju, kadar je posestnikom vinogradov dati odškodnino zaradi tega, ker so se uničili njihovi vinogradi v boji

zoper trtno uš, prevzel deželni zaklad eno tretjino odškodnine, kajti le v tem slučaju obljubljen je povračilo tudi ene tretjine škode iz državnega zaklada.

Lanskega leta je sklenil slavni zbor, naj se glede tega poizvé, kako postopajo v tem vprašanji druge dežele, katerim se je tudi bojevati zoper trtno uš. V poročilu deželnega odbora, priloga 34., je navedeno, da je deželni odbor to poizvedoval in dobil poročila odbora štajerskega, isterskega, nižjeavstrijskega in tirolskega, da te dežele prevzamejo eno tretjino odškodnine na deželni zaklad, in sicer na Nižje-Avstrijskem le od slučaja do slučaja, v drugih deželah pa brezpogojno.

Od strani goriškega deželnega odbora je došlo poročilo, da tam trtne uši še nimajo, torej ni bilo povoda, kaj takega sklepati.

Vsled teh poročil predlaga deželni odbor — ker imamo v naših vinogradih preveč trtne uši — naj bi se sklenilo, da dežela prevzame eno tretjino, eventualno potrebne odškodnine za poškodovane posestnike vinogradov, da se s tem priveže tudi država doprinesati svojo tretjino.

Postave, katere je tukaj dopolnjevati, oziroma na katere se je ozirati, so: postava od 3. aprila 1875. l. o naredbah zoper razširjenje trtne uši sploh in dopolnilna postava dné 27. junija 1885. l., drž. zak. št. 3 l. 1886., ki prenareja nekatere določbe prvo imenovane postave.

§ 6. te postave določuje (bere — čitaj):

«Kadar deželni zastopi najmenj tretjino prisojenih odskodeb prevzamejo na deželni fond, tedaj naj država doplača tretjino odskodebe ter se po tem takem samo nezagrnjeni ostanek porazdeli na vse posestnike vinogradov v oni deželi, kjer se je škoda zgodila, kakor velevala drugi odstavek § 8. v postavi od 3. aprila 1875.»

Torej za slučaj, ko bi se tako ravnilo, kakor se je n. pr. v Brezicah na Štajerskem začelo ravnati zoper trtno uš, da so se celi vinogradi pokončali, v takem slučaju bi morali samo vinogradniki dotične dežele vse troške pokriti za odškodovanje, ki se je pripoznalo poškodovancem. V onih deželah pa, ki so sklenili pri povračanji take škode pripomagati, bi se odškodnina takóle povračevala: eno tretjino prevzame deželni zaklad, drugo tretjino državni zaklad in zadnjo tretjino prevzemó vsi vinogradniki dotične dežele; in da se to tudi pri nas doseže, namerava predlog deželnega odbora.

Kakor se sedaj postopa zoper trtno uš, se sicer ni bati, da bi se vinogradi tako pokončevali, ker so se strokovnjaki izrekli, da to ne zadržuje razširjenja trtne uši. Po sedaj prevladujočem mnenji torej ni misliti, da bi dežela prišla v položaj, k takemu odškodovanju prinašati svojo tretjino. Ako pa bi se vsled postopanja zoper trtno uš vender le taka škoda morala povračati, tedaj mislim, je dolžnost dežele, tako težko prizadetim posestnikom vinogradov priti na pomoč, da se pridobi tudi državna pomoč in da se oprosté ostali posestniki vinogradov v deželi, kateri bi sicer morali vso škodo povrniti. Končno je itak dolžnost deželnega zaklada, kateremu je skrbeti za deželno-kulturne zadeve sploh, priskočiti v takem slučaju.

Jaz bi torej celo za slučaj, ko bi vedel, da bode deželni zaklad moral v to svrhu mnogo plačevati, predlog, ki ima sedaj vendar le akademičen pomen, priporočal.

Znano je, da so se sestavile deželne komisije zoper razširjenje trtne uši, v katere so poklicani najveljavniši strokovnjaki, katerim se gotovo smili pokončevati vinograde, ako vidijo, da tako pokončevanje nima uspeha, vsled tega dežela ne bode prišla v slučaj, plačevati odškodnine.

V imenu finančnega oseka priporočam, naj se pritrjuje predlogu deželnega odbora z edino to spremembo, da se namestu «nezagrneni» pové: «nepokriti».

Predlagam torej:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželni odbor je pooblaščen, da od odškodb, prisojenih v § 6. zakona od 27. junija 1885, drž. zak. l. 1886. št. 3, sme tretjino prevzeti na deželni zaklad, ako država doplača drugo tretjino in se nepokriti ostanek porazdeli na vse posestnike vinogradov na Kranjskem.

(Obvelja. — Angenommen.)

13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Gorjah za podporo posestnikom, poškodovanim po hudourniku Radolna.

13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Gemeindeamtes Görjach um Unterstützung für die durch den Wildbach Rothwein beschädigten Zusassen.

Poročevalec dr. Poklukar:

Slavni zbor! V imenu finančnega odseka mi je poročati o prošnji županstva v Gorjah, katero je c. kr. okrajno glavarstvo v Radolci odstopilo deželnemu odboru.

V tej prošnji navaja županstvo škode, katere je povodenj napravila 1. novembra t. l. 7 posestnikom v vasi Grabče.

Z ozirom na podrobnosti, ki so navedene v prošnji in na zanesljivost župana, se ne more reči, da bi bila škoda previsoko cenjena. Škoda pa znaša pri prvem posestniku, kateremu je voda pobrala celi jez, 1100 gld., pri drugem 50 gld., pri tretjem 15 gld., pri četrtem 80 gld., pri petem 100 gld., pri srenjskem mostu je škode 40 gld. in končno pri sedmem posestniku, kateremu je voda odtrgala 40 metrov dolg zid in posula 500 štirij. sežnjev njive s peskom, 200 gld., torej znaša vsa škoda 1585 gld.

Župan je mislil, da je iz onega nabranega denarja iz predlanske dōbe, ko so povodnji toliko škode prizadjala, pri okrajnem glavarstvu še nekaj v razpolaganje. Prošnja pa se omeji le na podporo, ki naj bi se dovolila prvo imenovanemu poškodovancu, kateri si

sicer ne bode mogel zgraditi zopet jezú, ako pa dobi podporo, bodo mu menda tudi sosedi pomagali. Pri zadnjem poškodovancu se predlaga, naj mu vlada za nekaj let odpiše davek.

Finančni odsek je to vprašanje razpravljal precej obsirno in priznal, da je deželnemu odboru mogoče iz one svote, katera se mu redno dá na razpolaganje za škodo, prizadeto po elementarnih nezgodah, pomagati, ako se prepriča o istinitosti škode, in da je tudi deželnemu odboru mogoče, drugega poškodovanca priporočati vladi.

Finančni odsek pa je priznal, da se v tem trenutku prošnja ne more rešiti drugače, kakor tako, da se s priporočilom izroča deželnemu odboru, ki naj potrebne korake stori in se kolikor mogoče ozira na imenovana dva prosilca.

V imenu finančnega odseka torej predlagam:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja županstva v Gorjah za podporo v jeseni 1887. leta po povodnji poškodovanim posestnikom v Grabču se izroči deželnemu odboru v rešitev z nalogom, da dá stvar preiskati in po uspehu preiskave posreduje poškodovanim primerno podporo.

Poslanec Robič:

Slavni zbor! Ne bom zoper predlog finančnega odseka govoril, pa ga tudi ne bom zagovarjal, omenil bom le eno reč.

V prošnji poudarja županstvo v Gorjah, naj bi se Martinu Pogačniku odpisal davek za toliko časa, dokler bode posuti svét nerodoviten. Ta prošnja županova se mi ne zdi pravilna, kajti dotična določila veljavajo, da mora, ako se kaj takega zgodí, da namreč ljudje po elementarnih nezgodah škodo trpé, če je le jeden poškodovan, on sam to naznaniti, ako jih je več, morajo pa ti iz med sebe izvoliti dva moža, ki naredeta to prošnjo do davčnega urada ali do okrajnega glavarstva in v njih zahtevata odpust davka. Le pod temi pogoji se finančna oblastva na to ozirajo, škodo preiskujejo in davek odpisujejo. Za to oglašenje so tudi rokovi postavljeni: po ognji nastalo škodo naznaniti je v osmih dneh, po vodi ali drugih nezgodah nastalo pa najdalje v 14 dneh.

Dné 1. novembra 1883. l. je bilo pa vnovič naročeno okrajnim glavarstvom, da smejo le tiste škode preiskavati, katere so pravilno naznanjene, in le v tem slučaju se sme davek odpisati. Kadar pa voda kak kos zemljišča posuje ali ga celó odnese, mora pa po naredbah za vzdrževanje stalnega katastra poškodovanec sam oglasiti škodo pri davčnem uradu in naznaniti parcelo, na kateri se je škoda zgodila; potem preiskuje to reč za to postavljeni zemljemerec. Od zemljišča na ta način poškodovanega se potem odpiše davek za vselej, oziroma dokler ne postane zopet rodovitno.

To bi bilo dobro dotičnemu županu o svojem času povedati, da bode v prihodnje se ravnal po omenjenih določilih.

Deželni glavari:

Prosim gospode, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, naj blagovolé se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ustno poročilo finančnega odseka gledé povračila troškov verskemu zakladu za opravljanje duhovske službe v deželni prisilni delalnici (k prilogi 39.).

Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Betreff der Ersatzleistung der Kosten für den Seelsorgedienst im Landes-Zwangsarbeitshause an den Religionsfond (zur Beilage 39).

Berichterstatter Puckmann:

Hoher Landtag! Im Zusammenhange mit dem Voranschlage des Zwangsarbeitshausfondes für das Jahr 1888 ist die Entschädigung, welche der Staat für die von ihm indebite bestrittenen Kosten der Seelsorge im Zwangsarbeitshause beansprucht. Ich würde daher beantragen, daß zuerst die Vorlage 39 in Berathung gezogen werde.

(Pritruje se. — Zustimmung.)

Aus dieser Vorlage ersehen die geehrten Herren, welche Differenzen bezüglich der Bestreitung der Kosten für den Seelsorgedienst im Landes-Zwangsarbeitshause sich ergeben haben. Die geehrten Herren wurden bezüglich dieser Frage im Jahre 1885 durch die Vorlage 12 bereits theilweise informiert. Ich möchte mich daher nur kurz auf die Bemerkung beschränken, daß im Jahre 1884, als der frühere Seelsorger gestorben war, bezüglich der Beistellung eines Seelsorgers zwischen dem Franciscaner-Orden und dem Landesauschusse sich Differenzen ergaben und daß der Landesauschuß sich diesfalls an die hohe Regierung gewendet hat. Infolge dessen wurde dem Landesauschusse der Erlaß des k. k. Ministers für Cultus und Unterricht bekannt gegeben, dahin lautend, daß der Religionsfond die Kosten der Seelsorge bisher indebite gezahlt habe und die weitere Zahlung derselben eingestellt werde. Mit einer spätern Note ist aber die hohe Regierung auch um Ersatzleistung der vom 30. Oktober 1861 bis 1884 indebite aus dem Religionsfonde gezahlten und im Laufe der 23 Jahre auf 9660 fl. angewachsenen Kosten an den Landesauschuß herantreten. Der Landesauschuß hat die Angelegenheit gehörig erwogen, hat auch das Gutachten eines Rechtsgelehrten eingeholt, nachdem die hohe Regierung später dem Landesauschusse mitgetheilt hat, daß Se. Excellenz der Herr Minister für Cultus und Unterricht bereit ist, einen Vergleich einzugehen, demzufolge die Forderung von 9660 fl. auf 3600 fl. ermäßigt wird. Der betreffende Rechtsgelehrte sowohl als auch der Landesauschuß selbst glaubten aus den Acten zu ersehen, daß in der Sache sich nichts machen ließe. Es beantragt daher der Landesauschuß, den Vergleich anzunehmen und den Betrag von 3600 fl. aus dem Zwangsarbeitshausfonde dem Religionsfonde zu refundiren.

Der Antrag des Finanzausschusses, den ich hiemit der Annahme des hohen Hauses zu empfehlen mir erlaube, lautet:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Vergleichsantrag Sr. Excellenz des Herrn Ministers für Cultus und Unterricht ddo. 15. März 1887, Z. 4065, intimirt mit Zuschrift der hohen k. k. Landesregierung vom 22. März 1887, wird unpräjudicial angenommen und der Landesauschuß ermächtigt, den Betrag von 3600 fl. aus dem Zwangsarbeitshausfonde zu bezahlen.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ustno poročilo finančnega odseka:

Mündlicher Bericht des Finanzausschusses:

- a) o proračunu zaklada prisilne delalnice za leto 1888. (k prilogi 8);
- a) über den Voranschlag des Zwangsarbeitshausfondes für das Jahr 1888 (zur Beilage 8);
- b) o prošnji Marije Skedl, udove bivšega zdravnika prisilne delalnice, za povečanje miloščine letnih 126 gld.;
- b) über die Petition der Maria Skedl, Wittve des gewesenen Zwangsarbeitshausarztes, um Erhöhung der Gnadengabe jährlicher 126 fl.;
- c) o prošnji Elizabete Mejač, udove bivšega paznika prisilne delalnice, za naukaz pogrebne četrtine;
- c) über die Petition der Elisabeth Mejač, Wittve des gewesenen Zwangsarbeitshausaufsehers, um Anweisung des Conductquartales.

Berichterstatter Puckmann:

Bevor ich auf die Details des Voranschlages des Zwangsarbeitshausfondes eingehe, möchte ich mir die Bemerkung erlauben, daß der Finanzausschuß es für gut gefunden hat, das Präliminare dem heutigen Stande der Zwänglinge angemessen zu stellen. Der Voranschlag, wie er in Beilage 8 uns vorliegt, ist für den bisherigen Stand von 350 Zwänglingen berechnet. Nachdem aber in kürzester Zeit die Zahl derselben auf 400 sich erhöhen wird, so erscheint es angemessen, daß der Voranschlag gleich diesem Stande angepaßt werde, und ich würde mir erlauben gegenüber der gedruckten Vorlage mehrere Aenderungen zu beantragen, welche eben mit der Erhöhung des Zwänglingsstandes in Verbindung stehen. Ferner erlaube ich mir als neue Post 9000 fl. als Zahlung an die Stadtgemeinde Laibach für bereits angekauften Grund und Boden zu beantragen. Es ist im Jahre 1885 vom hohen Landtage beschlossen worden, ein der Stadtgemeinde Laibach gehöriges Grundstück für das Zwangsarbeitshaus anzukaufen, und es ist damals der erforderliche Credit in das Präliminare eingestellt worden. Die Verhandlungen mit der Stadtgemeinde jedoch haben sich längere Zeit hinausgezogen, so daß die Zahlung bisher noch nicht erfolgte, sondern erst im nächsten Jahre erfolgen dürfte. Ferner werden im kommenden Jahre

verschiedene Bauten und Reconstructionen vorgenommen werden müssen, worüber eine eigene Vorlage an den hohen Landtag erfolgen wird. Die betreffenden Beträge werden später mit separatem Creditanspruch an das hohe Haus herantreten. Indem ich mir erlaube, diese Vorlage schon jetzt anzukündigen, übergebe ich nun auf die Details des Voranschlages. Ich werde, wenn das hohe Haus damit einverstanden ist, bezüglich der Rubriken, in denen keine Aenderungen eingetreten sind, nur die Gesamtposten vortragen, während ich andernfalls die vorgenommenen Aenderungen anzugeben mir erlauben werde.

In die Rubrik I glaubte der Finanzausschuß die 6% Gehaltszulagen nicht einstellen zu sollen, da nach dem vorjährigen Landtagsbeschlusse dieselben nur auf ein Jahr bewilliget wurden, und ein neuer diesfälliger Beschluß des hohen Hauses bisher noch nicht vorliegt. Bei der I. Post: «Gehalte und Quinquennalzulagen» entfallen somit 192 fl., womit das Erfordernis auf 3160 fl. sich stellt.

Unverändert stellt sich dasselbe in II. mit 66 fl. und in III. Rubrik mit 1290 fl. dar.

In der Rubrik IV. entfällt der für den Barbier eingestellte Betrag per 100 fl., da nach dem Berichte der Zwangsarbeitshausverwaltung das Rasieren und Frisieren der Zwänglinge durch solche selbst besorgt werden kann. Daher ändert sich das Erfordernis dieser Rubrik von 636 fl. auf 536 fl.

In Post V entfallen die 10% Löhnungsbeiträge, weil dieselben ebenfalls nur für ein Jahr bewilliget wurden. Die Verminderung im Voranschlage beträgt demnach für «ordentliche Löhnungen» 538 fl. und für «außerordentliche Löhnungen» 410 fl. Der Gesamtbetrag ändert sich auf 11365 fl., wobei ich jedoch bemerken muß, daß bei Post V, 2 a) eine Erhöhung eingestellt werden mußte, indem für den vermehrten Zwänglingsstand zwei Aufseher mehr nöthig sind. Die Anzahl der Aufseher erhöht sich von 14 auf 16 und hiemit das Erfordernis in dieser Post von 4100 fl. auf 4700 fl. Diese Erhöhung einerseits und der Abschlag der 10% Zulagen andererseits ergeben als Resultat ein Erfordernis von 11365 fl.

Die Posten VI: «Remunerationen und Aushilfen», mit 300 fl. und VII: «Kirchenerfordernisse» mit 580 fl., bleiben unverändert.

Bei Post VIII: «Erfordernisse für Montur und Armatur», erhöht sich der Betrag von 1300 fl. auf 1400 fl., nachdem die Anzahl der Aufseher von 28 auf 30 erhöht präliminirt wird.

Post IX bleibt unverändert mit 340 fl.

Eine Veränderung ergibt sich wieder mit Rücksicht auf den vermehrten Stand der Zwänglinge in Post X. In der Rubrik 3 sind die «Arbeitsverdienste der Zwänglinge» von 3000 fl. auf 3500 fl. und die «Verschiedenen Ausgaben» von 100 fl. auf 250 fl. erhöht präliminirt. Das Gesamterfordernis in Post X erhöht sich demnach von 18 000 fl. auf 18 650 fl.

In Post XI werden die Asseranzauslagen mit 50 fl. präliminirt. Das Erfordernis dieser Rubrik stellt sich somit auf 440 fl., statt auf 431 fl.

Bei Post XII beträgt das Erfordernis unverändert 8 fl.

Bei Post XIII erhöht sich in 1, a) der Betrag von 23 000 fl. für die nunmehr nothwendige Beköstigung für 400 Zwänglinge auf 27 000 fl. Die Posten b, c, d

bleiben unverändert. In e erhöht sich das Erfordernis von 4000 fl. auf 7000 fl. Das Gesamterfordernis bei Post XIII beträgt daher statt 34 588 fl. 41 588 fl.

Bei Post XIV: «Pensionen», stellt sich das Erfordernis unverändert auf 410 fl.;

bei Post XV: «Provisionen», unverändert auf 1771 fl.

Zu Post XVI: «Gnadengaben», liegt sub Landt.-Z. V eine Petition der Arzteswitwe Maria Stedl um Erhöhung ihrer jährlichen Gnadengabe pr. 126 fl. vor.

Der Finanzausschuß hat diesfalls beschlossen, dem hohen Hause zu beantragen:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Maria Stedl, Doctorswitwe, wird die jährliche Gnadengabe von 126 fl. aus dem Zwangsarbeitshausfonds vom 1. Dezember 1887 an auf jährlich 180 fl. erhöht.»

Indem ich mir erlaube, diesen Antrag Ihrer Annahme zu empfehlen, bitte ich auch, in Post 2 den Betrag von 126 fl. auf 180 fl. zu erhöhen, womit diese Petition erlediget erscheint.

Ferner liegt zu dieser Position ein Gesuch der Frau Elisabeth Mejač um Bewilligung eines Conductbeitrages im Gnadenwege vor. Nachdem derartige Beiträge gesetzlich nicht eingeführt, deren Bewilligung im Gnadenwege aber üblich ist, so stellt der Finanzausschuß den Antrag:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Witwe Elisabeth Mejač des im Jahre 1881 verstorbenen Zwangsarbeitshausaufsehers Georg Mejač wird im Gnadenwege ein Conductsquantale im Betrage von 40 fl. (vierzig Gulden) bewilliget.»

Wenn das hohe Haus damit einverstanden ist, so würde ich mir erlauben, den Betrag von 40 fl. als Gnadengabe an Elisabeth Mejač am Schlusse der Post XVI als 8. Punkt in das Präliminare einzustellen; damit erlediget sich die betreffende Petition. Das Gesamterfordernis der Rubrik XVI stellt sich somit auf 855 fl.

Der in Post XVII für «Verschiedene Auslagen» eingestellte Betrag von 900 fl. bleibt unverändert.

Als eigene Post XVIII wird als «Ersatz an den Religionsfond im Vergleichswege» der Betrag von 3600 fl. und als Post XIX für den «Ankauf eines Grundes von der Stadtgemeinde» der Betrag von 9000 fl. in den Voranschlag einzustellen sein.

Das Gesamterfordernis in den Rubriken I—XIX beläuft sich somit auf 96 259 fl.

Landeshauptmann:

Wünscht jemand der Herren zu einer oder der andern Position das Wort? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Wenn dies nicht der Fall ist, so schreiten wir zur Abstimmung. Ich bitte diejenigen Herren, welche mit den Positionen I—XIX des Voranschlages des Zwangsarbeitshausfonds für das Jahr 1888 einverstanden sind, worunter auch die Annahme der Ausschussanträge bezüglich der beiden vorliegenden Petitionen inbegriffen sind, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Das Gesamterfordernis im Betrage von 96 259 fl. erscheint also genehmiget.

Abgeordneter Guckmann:

Bezüglich der Bedeckung ist zu bemerken, daß einige Positionen mit Rücksicht auf den erhöhten Stand der Zwänglinge ebenfalls eine Veränderung zu erfahren haben.

Kubrif I bleibt unverändert im Betrage pr. 86 fl.

In Kubrif II, 2. erhöht sich der Privatlohn der Zwänglinge von 12 000 fl. auf 16 000 fl., daher als Gesamtbedeckung statt des Betrages pr. 30 100 fl. die Summe von 34 100 fl. beantragt wird.

Bezüglich der Post III wird ebenfalls eine Erhöhung von 51 300 fl. auf 58 560 fl. beantragt.

Post IV bleibt unverändert mit 2000 fl.

Demnach beträgt die Gesamtbedeckung . 94 746 fl. und es ergibt sich gegenüber dem Gesamt-
erfordernisse pr. 96 259 »

ein Abgang von 1513 fl.,
welcher sich jedoch, wie ich bereits früher schon zu bemerken mir erlaubte, durch Neubauten und Adaptirungen noch erhöhen wird, worüber seinerzeit eine separate Vorlage noch dem hohen Hause vorgelegt werden wird. Im Namen des Finanzausschusses erlaube ich mir den Voranschlag des Zwangsarbeitshausfonds für das Jahr 1888 auch bezüglich der Bedeckung der Annahme des hohen Hauses zu empfehlen.

Landeshauptmann:

Wünscht jemand der Herren zu einer Position das Wort zu ergreifen? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ich erlaube die Herren, die dem Voranschlage bezüglich der Bedeckung im Betrage von 94 746 fl. und dem Abgange von 1513 fl. zustimmen, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji predstojništva Vincencijeve družbe za poveksanje oskrbnine za kranjske sirotinske ustanovljence.
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Vorstehung des Vincentius-Bereines um Erhöhung der Verpflegungsgebür für kranjsche Waisensiftlinge.
12. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu ustanovnih zakladov za leto 1888. (k prilogi 25.).
12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag der Stiftungsfonde pro 1888 (zur Beilage 25).

Poročevalec Klun:

Slavni deželni zbor! V imenu finančnega odseka mi je poročati o proračunih ustanovnih zakladov za l. 1888. in z njimi v zvezi stoječih peticijah in o neka-

terih točkah § 9. deželno-odborovega letnega poročila. Finančni odsek je večinoma sprejel predloge deželnega odbora in je spremenil le malo številke pri nekaterih zakladih, ki jih hočem pri dotičnih ustanovah omenjati. Prosim torej dovoljenja, da smem pričeti posamezno obravnavo.

Deželni glavlar:

Želi kdo v generalni debati govoriti?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim torej gospoda poročevalca, pričeti specialno obravnavo.

Poročevalec Klun:

(Bere posamne številke dijaškega zaklada, katere brez debate obveljajo. — Liest die einzelnen Zifferansätze des Studentenstiftungsfondes, welche ohne Debatte angenommen werden.)

1. Dijaški ustanovni zaklad

se je v novejšem času zopet zdatno pomnožil, in sicer:

- a) za 12 ustanov gospoda Martina Hočevarja;
- b) za 2 ustanovi gospodične Neže Žitnik;
- c) za 1 ustanovo gospoda Jurija Volca.

Iz deželno-odborovega poročila v § 9. na strani 152 do 155 je razvidno, da je deželna vlada dotične ustanove glavnice in ustanovna pisma deželnemu odboru izročila v oskrbovanje. S tem so torej rešeni dotični oddelki deželno-odborovega poročila, ki naj jih slavni zbor blagovoljno na znanje vzame.

Ravno tako naj blagovoljno na znanje vzame poročili gledé podelitve izpraznjene Schellenburgove ustanove v Terezijanišči in 4 mest kranjske državne ustanove v vojaških izgojevalnicah na 146. in 147. strani letnega poročila.

(Obvelja. — Angenommen.)

2. Zaklad dekliških ustanov.

V predlogu deželnega odbora so letos prvokrat pri potrebnosti izpuščeni 5% upravni doneski v znesku 51 gld. 81½ kr. Deželna vlada je namreč kot vrhovna ustanovna oblast ukrenila, da se upravni doneski ne smejo jemati iz presežkov, ampak le iz interkalarov istega leta in za isto leto, ko so nastali. Ali ker se te ustanove naukazujejo od dneva, ko so bile za prejšnje vživalce ustavljene, ni mogoče, da bi nastal kak interkalar. Zato po omenjenem ukazu deželne vlade tudi ni mogoče, da bi se za upravne troške kedaj kaj dobilo, mislil je deželni odbor, in je te doneske iz proračuna izpustil, toda ob enem pristavil, da z ozirom na dotično pogodbo to ni pravilno. Ko so se razni ustanovni zakladi izročili deželnemu odboru v oskrbovanje, zahteval se je namreč pri vseh ustanovah, izvzemaši ustanove za invalide, 5% donesek letnih dohodkov k upravnim troškom, ki naj se jemljejo iz letnih presežkov in interkalarov.

Takó je sklenil deželni zbor 11. septembra 1868 in s sklepom z dné 30. septembra 1868 ta sklep raztegnil na vse ustanovne zaklade, ki so bili že sprejeti v oskrbovanje deželnega odbora ali se sprejmó v prihodnje. Izvzel je zopet le invalidni zaklad.

V svojem dopisu do deželne vlade dné 6. avgusta 1869, št. 3892/1061, deželni odbor dalje izrečno poudarja, da prevzame med raznimi drugimi zakladi tudi dekliske ustanove Ignacija Gallenfelsa, Antonije Lerch, pl. Schellenburga in Weittenhillerja v svoje oskrbovanje proti temu, da se mu iz letnih presežkov in interkalarov dovolijo 5% upravni doneski.

Gledé ustanove Izabele Paradeiser in Pavla Režena pa slavna deželna vlada v svojem dopisu do deželnega odbora dné 20. avgusta 1870 sama pravi (bere — ließt):

«Bezüglich der drei ersten Stiftungen (namreč Kallister, Paradeiser in Rezen) hat der Herr Minister zugleich dem löblichen Landesausschusse den Bezug eines Verwaltungskostenbeitrages zugesichert. Dieser Beitrag hat bezüglich der Graf Paradeiser'schen und der Reichen'schen Stiftung aus einer 5%, nach Zulafs der wirklichen Auslagen seinerzeit eventuell herabzufehenden Tangente des Jahreserträgnisses dieser Stiftungen zu bestehen und ist aus den Jahresüberschüssen und Intercalarien zu entnehmen.»

Ker kažejo dekliski zakladi po proračunu deželnega odbora presežek 80 gld. 82 kr., smatral je finančni odsek iz gori omenjenih razlogov za popolnoma opravičeno, da se 5% doneski k upravnim stroškom zaračunujejo od teh presežkov, zato je pri proračunu tega zaklada v potreščino sprejel ta 5% donesek v znesku 51 gld. 81½ kr. Torej se proračun sedaj glasi:

A. Potrebščina — Erfordernis.

I. Ustanove — Stiftungen	955 gld. 48 kr.
II. Doneski — Beiträge	51 » 81½ »
Skupaj ad A — Zusammen ad A	1007 gld. 29½ kr.

B. Zaklada — Bedeckung.

I. Obresti — Interessen	1036 gld. 30 kr.
Presežek zaklade — Bedeckungsüberschuss	29 gld. ½ kr.
(Obvelja. — Angenommen.)	

3. Dullerjev dekliski zaklad in 4. grof Saurauov zaklad ostaneta nespremenjena;

5. Glavarjev zaklad ostane tudi nespremenjen. (Obvelja. — Angenommen.)

Slavni deželni zbor je bil deželnemu odboru s sklepom dné 17. decembra 1886 naročil, z merodajnimi faktorji stopiti v dogovor, kako bi se dal presežek Glavarjevega zaklada v smislu ustanovnikovem obracati tudi za hirajoče uboge sosednih fará. Deželni odbor se je v tej zadevi najprej obrnil do začasnega opravnika bolnišnice v Komendi. Ta je proračunjeni presežek v znesku 1851 gld. razdelil po razmeri prebivalstva sosednih fará in priporočal zanje večje ali manjše zneske, ki jih nahajamo na strani 156 in 157 letnega poročila.

Predno se je pa deželni odbor v tej zadevi obrnil še do drugega merodajnega faktorja, namreč do deželne vlade, kot vrhovne ustanovne oblasti, pretresal je dvoje vprašanje. Bi se li ne dala sedanja bolnišnica v Komendi, ki ima komaj za 28 ali 29 ljudi prostora

razsiriti na ta način, da se zdravniku kje drugje preskrbi stanovanje in po njem izpraznjene sobe obrnejo za bolnike. V tej zadevi se je obrnil tudi do začasnega oskrbnika bolnišnice, ki je v svojem odgovoru z dné 17. novembra 1887 št. 8387/D. O. rekel, da bi bilo to dobro za zdravnika in za bolnišnico. Zdravnik bi ne bil tako na tesnem med starimi in bolehnimi ljudmi, ki imajo svoje napake in slabosti, in kadar bo služba zdravnikova izpraznjena, bi bilo veliko lažje dobiti dobrega zdravnika. Za siromašnico pa bi se dobilo več prostora, ker se čedalje več hiralcev oglašá. Toda v okolici ni najti primerne stanovanja za zdravnika in trebalo bi v ta namen zidati novo hišo, za kar naj bi se po mislih deželnega odbora porabili letni presežki Glavarjevega zaklada.

Deželni odbor je pa pri tej priliki pretresal še drugo vprašanje, bi li ne bilo prav, to novo hišo zidati nekoliko obširneje, tako, da bi bilo v nji prostora tudi za bolnike kamniškega okraja sploh, ki bi jih oskrboval zdravnik komendske bolnišnice. Troški pa bi se deloma poravnávali iz Glavarjeve ustanove, deloma pa bi se v njo sprejemali tudi bolniki za primerno plačo. Taka bolnišnica bi bila velika olajšava za ljubljansko bolnišnico. Deželni odbor se je tudi v tej zadevi obrnil do začasnega upravnika Glavarjeve bolnišnice v Komendi, ki je v gori omenjenem dopisu izrekel, da po njegovem mnenji bi ustanovitev take splošnje bolnišnice ne nasprotovala volji ustanovnikov. Tudi finančni odsek je bil teh misli, ker ustanovnik je v svoji oporoki dné 21. januarja 1784 za glavnega dediča postavil uboge in zapuščene bolnike brez razločka stanú; ali treba je deželnemu zboru poizvedeti se mnenje slavne deželne vlade in od nje kot vrhovne ustanovne oblasti dobiti pritrjenje, da se smejo presežki Glavarjevega zaklada v ta namen porabiti. V tem slučaju bi seveda razdelitev presežkov med uboge sosednih fará odpadla, ravno tako bi tudi ne bilo mogoče misliti na druge menj potrebne naprave, kakor n. pr. na zid okoli bolnišničnega vrta, ki bi bil bolnišničnemu upravnistvu prav po volji. Predno je pa deželnemu zboru mogoče, v tej zadevi kaj gotovega sklepati, treba je razun pritrjitve slavne deželne vlade še natančnih načrtov in proračunov za dotične stavbe; torej finančni odsek za zdaj le predlaga naslednjo resolucijo:

«Deželnemu odboru se naroča, da se gledé preselitve zdravnika iz sedanje bolnišnice v Komendi in zastran zidanja splošnje bolnišnice porazumi z deželno vlado, potem poizvé za pripraven prostor in pri deželnem stavbenem uradu naroči sestavo potrebnih načrtov in stavbenih stroškov za tako hišo ter jih predloži prihodnjemu deželnemu zboru.»

(Obvelja. — Angenommen.)

S tem je rešeno torej poročilo deželnega odbora § 9. na strani 154 do 157 letnega poročila, ki naj ga slavni deželni zbor na znanje vzame.

(Obvelja. — Angenommen.)

6. Sirotinski zaklad.

Predno se spuščamo v razgovor o proračunu tega zaklada je treba rešiti peticijo Vincencijeve družbe št. VII., ki je s tem proračunom v zvezi.

Ako slavni zbor namreč pritrjuje tej peticiji, se spremeni potrebsčina za ustanove.

Predstojništvo Vincencijeve družbe je deželnemu odboru poslalo peticijo, v kateri prosi, da bi se deželne ustanove za sirotinske dečke v Marijanišči od 90 gld. povikšale na 100 gld. V tej peticiji omenja, da je že tedaj, ko je sklepalo pogodbo z deželnim odborom zaradi sprejema teh dečkov, omenjalo, da bode 90 gld. premalo, ali vdalo se je, da se oddaja dečkov v Marijanišče ni zavlekla. Skušnja je pokazala, da pogojeni znesek res ne zadostuje, ker pride komaj po 25 kr. za vsacega dečka na dan in mora društvo znatno svoto od svojih dohodkov oddajati. Iz letnega poročila, ki ga je društvo pridejalo peticiji, je razvidno, da je moralo l. 1886. k skupnim stroškom, ki so znašali 12339 gld., res dodati nad 1000 gld. in da pride na vsakega ustanovljenca poprečno 101 gld. 14 kr. na leto, ako se prištevajo še troški za solo, po odbitem donesku 400 gld. iz sirotinskega zaklada stane vsak ustanovljenec nekaj nad 107 gld. 6 kr. Vincencijeva družba preskrbuje v vsem skupaj 123 dečkov, med katerimi jih le 53 uživa deželne ustanove. Ako se te ustanove povikšajo na 100 gld., bode družbi mogoče, še več dečkov sprejemati brezplačno, kar bo le deželi naši na korist.

Deželni odbor je pripoznal važnost teh razlogov in peticijo s priporočilom predložil deželnemu zboru. Tudi finančni odsek je pritrđil nazorom deželnega odbora, ali na drugi strani je vender tudi to uvaževal, da bi ne bilo prav, definitivno povekšati sirotinskih ustanov, ker se ne vé, bodo li dohodki zmirom zadostovali večji potrebsčini, ker se bodo že za prihodnje leto zmanjšali za državni donesek 1417 gld. 50 kr.; zatorej je bil tega mnenja, da se povikšanje 52 sirotinskih ustanov za dečke od 90 na 100 gld. privoli le začasno.

Predlog finančnega odseka se torej glasi:

Slavni deželni zbor naj sklene:

«Deželnih 52 sirotinskih ustanov za dečke v Marijanišči se začasno od 90 gld. povikša na 100 gld. in se za te ustanove za 520 gld. povikšani znesek postavi v proračun sirotinskega zaklada za l. 1888.»

(Obvelja. — Angenommen.)

Vsled tega sklepa bi potrebsčina za ustanove, ki je bila lani sprejeta v znesku 12816 gld., letos znašala 13336 gld. Ali ker se čedalje več prosilcev oglašja za podporo iz tega zaklada, bil je že deželni odbor svoto 12816 gld. povekšal za 184 gld. na okroglo svoto 13000 gld. Finančni odsek je našel, da je zahteva deželnega odbora opravičena, da se preko resnične potrebe še neki znesek postavi v potrebsčino za ustanove in namesto 13336 gld. priporoča okroglo svoto 13500 gld.

Nov je v potrebsčini šolski donesek 400 gld. za baron Lichtenthurnovo sirotišnico. Usmiljene sestre so prosile za ta donesek pri deželnem odboru, ker šolo obiskujejo poleg gojenk tudi druge deklice iz Poljan in tamošnje okolice. Deželni odbor se je bil zaradi tega doneska obrnil do slavne deželne vlade, ki je pritrđila, da se sme dovoliti in postaviti v proračun

sirotinskega zaklada. S tem je torej rešeno tudi poročilo deželnega odbora § 9. na strani 146 in 147 letnega poročila.

Doneski so nespremenjeni kakor lani. Deželna vlada je sicer deželnemu odboru sporočila, da pri tem zakladu ne sme pobirati 5% doneskov k upravnim stroškom, ker to nasprotuje pogojem, pod katerimi je bil ta zaklad deželnemu odboru izročen v oskrbovanje. Ali ker pravna stvar tega vprašanja še ni rešena in bo prišla še v posebnem poročilu pred deželni zbor in ker so se ti doneski od leta 1868. naprej tudi pri tem zakladu zmirom zaračunjevali, ne da bi bila slavna vlada temu kaj oporekala, zdelo se je finančnemu odseku primerno, da jih postavi v proračun za leto 1888.

A. Potrebsčina sirotinskega zaklada torej znaša:

6. Sirotinski zaklad — Waisenfond.

A. Potrebsčina — Erforderniß.

I. Ustanove — Stiftungen	13500 gld. — kr.
II. Učnina za sirotinske dečke, ki se oddajajo v obrtni poduk — Lehrgelder für die in einem Gewerbe untergebrachten Knaben	500 » — »
III. Šolski donesek — Erhaltungskostenbeitrag für die Schule	400 » — »
a) za kolegij Marianum — im Collegium Marianum	400 » — »
b) za baron Lichtenthurnovo sirotišnico — in dem Frein Lichtenthurn'schen Mädchenwaisenhanse	400 » — »
IV. Doneski k upravnim stroškom deželnega zaklada — Beiträge zu den Verwaltungskosten des Landesfondes	826 » 08 »
V. Različni troški — Verschiedene Ausgaben	204 » — »
Skupaj ad A — Summe ad A	15830 gld. 08 kr.

(Obvelja. — Angenommen.)

B. Zaklada. Obresti so nespremenjene. Gledé doneskov 1417 gld. 50 kr. pa, ki jih je do zdaj državna blagajnica dajala našemu sirotinskemu zakladu, je gospod naučni minister z odlokom 28. julija 1887, št. 14998, na podlagi Najvišjega pooblastila dné 23. julija 1887 ukazal, da se koncem l. 1887. ustavi. Letno poročilo deželnega odbora v § 9. na straneh 158 in 159 ob kratkem priobčuje zgodovino tega doneska. Iz te zgodovine je razvidno, da ima naša dežela že nekako posestno pravico do tega doneska. Deželni odbor je zaradi tega obravnaval z državno upravo, da bi ta donesek še dalje plačevala našemu sirotinskemu zakladu, pa zastonj. Obrnil se je tudi do drugih deželnih odborov z vprašanjem, imajo li še kje druge tak državne doneske za sirotinske namene, pa od vseh dobil je odgovor, da ga nimajo nikjer. Samo moravski deželni odbor je odgovoril, da so tam v prejšnjih časih imeli tak donesek, ki je bil pa že l. 1821. ustavljen. Ker so bile tamošnje razmere našim nekoliko podobne,

dovoljujem si dotični dopis moravskega deželnega odbora prečitati. Glasi se takó (bere — liest):

«Mit Bezug auf die geschätzte Note vom 23. September 1887, Z. 5733, wird dem löbl. krain. Landesauschusse bezüglich des in Rede stehenden Staatsbeitrages für den Waisenfond eröffnet, daß ein solcher Betrag auch für denselben Zweck im Lande Mähren nach Auflassung des sogenannten Armenleutenausschlages im Jahre 1785 bestanden hat und in der Höhe von 10 200 fl. an den Hauptarmenfond bis zum Jahre 1820 in Abfuhr gebracht wurde, welche Leistung jedoch durch die Gubernialverordnung vom 12. September 1820, Z. 3702, vom Jahre 1821 angefangen, aufgehoben wurde.

Die Einstellung dieses Widmungsbetrages erscheint hauptsächlich darin begründet, daß durch die in Folge der Allerhöchsten Entschliezung vom 5. Oktober und 1. Dezember 1817, mit den Hofanzleidecten vom 17. Oktober 1817, Z. 24 413, 4. Dezember 1817, Z. 28 989, und vom 11ten Februar 1819, Z. 2675, eingetretene Classificirung der Wohlthätigkeitsanstalten in Staats- und Localinstitute und der hiedurch eingetretenen Bertheilung des Hauptarmenfondes ein eigentlicher Waisenanstaltenfond creirt und dieses Institut als Staatsanstalt erklärt wurde und gleichzeitig die Verfügung ausgesprochen worden ist, daß im Falle, als die eigenen Fondskräfte zur Erhaltung des Fondes nicht ausreichen, der Abgang aus Staatsmitteln zu leisten sei.

Dieser Anstaltenfond wurde jedoch gar nicht als solcher activirt, nachdem mit dem Hofanzleidecte vom 11. November 1819, Z. 35698, anerkannt wurde, daß das Institut nur irrig den Namen einer Waisenanstalt führe, sondern als bloße Fortsetzung der Findelanstalt anzusehen sei, demgemäß der Waisenfond ein Findelfond wurde und das Vermögen dieser beiden Fonde unter specieller Ersichtlichmachung der Widmung vereinigt worden ist.

Für diese Vereinigung spricht auch der Umstand, daß mit der Allerhöchsten Entschliezung vom 14. September 1852 bestimmt wurde, daß die Findelanstalten die Bedeckung ihrer Abgänge nicht mehr aus Staats-, sondern aus Landesmitteln zu beziehen haben, hiedurch diese Anstalten Landesanstalten wurden und von einem Waisenanstaltenfonde in der bezüglichlichen Allerhöchsten Entschliezung nicht mehr erwähnt wird.»

Finančni odsek je bil mnenja, da za leto 1888. dosesdanjega državnega doneska nikakor ne more postaviti v proračun, ker je izplačevanje njegovo od ministerstva ustavljeno, torej predlaga, da se iz zaklade izpusti; na drugi strani pa ni bil prepričan, da bi naša dežela res ne imela nobene pravice več do tega doneska in bi se mu meni nič tebi nič odpovedala in ne skušala ga rešiti. Zato priporoča naslednjo resolucijo:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, naj se dobro pouči o pravnem stališči državnega doneska 1714 gld. 50 kr. k sirotinskemu zakladu in potem potrebno ukrene.

(Obvelja. — Angenommen.)

Zaklada torej znaša:

B. Zaklada — Bedeckung.

I. Obresti — Interesten	16521 gld. 61½ kr.
II. Različni dohodki — Verschiedene Einnahmen	20 „ — „
Skupaj ad B — Summe ad B	16541 gld. 61½ kr.
Potrebsčina — Erfordernis	15830 „ 8 „
Presežek zaklade — Bedeckungsüberschuß	711 gld. 53½ kr.

(Obvelja. — Angenommen.)

S tem je rešeno tudi poročilo o tem donesku v § 9. na strani 158 in 159 letnega poročila.

Iz tega zaklada je bil slavni zbor 12. januarja 1887 dovolil Vincencijevi družbi posojilo 3000 gld. proti temu, da 5% te glavnice, to je 150 gld. na leto, vračunuje v znesek, ki ga dežela plačuje za deželne sirote. Kakor poroča deželni odbor v § 9. na strani 156 in 157 letnega poročila, Vincencijeva družba tega posojila se ni vzela in deželnemu odboru o tej zadevi se ni nič odgovorila, kar naj deželni zbor blagovoljno na znanje vzame.

Ravno tako naj na znanje vzame poročilo deželnega odbora na 146. in 147. strani § 9. letnega poročila gledé izpraznjenih in oddanih sirotinskih ustanov.

(Obvelja. — Angenommen.)

(Bere posamezne številke zakladov št. 7. do vstete 20. iz priloge 25., ki obveljajo brez debate. — Liest die einzelnen Ziffernansätze der Fonde Nr. 7 bis incl. 20 aus der Beilage 25., welche ohne Debatte angenommen werden.)

Ker smo račun in proračun hiralničnega zaklada rešili, preden je bil § 9. letnega poročila izročen finančnemu odseku v poročanje, porabim to priliko, slavnemu deželnemu zboru predlagati, naj blagovoljno na znanje vzame tudi poročilo deželnega odbora na strani 146 in 147 § 9. letnega poročila gledé oddaje 5 izpraznjenih hiralniških ustanov.

(Obvelja. — Angenommen.)

Zadnji deželni zbor je bil sklenil v drugi seja dné 13. decembra 1886 tole resolucijo:

«Za izdajo knjige, obsegajoče nastanek in vsebino ustanov v vojvodini Kranjski, oziroma deželane Kranjske, dovoli se iz upravnih doneskov ustanovnih zakladov podpora v maksimalnem znesku 500 gld.»

Ker v letnem poročilu ne najdem nobenega naznanila o tej zadevi, drznem se gospoda deželnega glavarja vprašati, kako je s to knjigo?

Deželni glavar:

Sestavljanje te knjige je bilo izročeno gospodu tajniku Pfeiferju, kateri pa dela zaradi preobilnega gradiva ni mogel zvršiti. Nadejati pa se je, da pride na svitlo prihodnje leto.

Poročevalec Klun:

Po tem pojasnilu predlagam, da se kredit 500 gld. deželnemu odboru podaljša za leto 1888.

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavlar:

Gospod poslanec dr. Poklukar in drugovi izročili so mi interpelacijo.

Prosim gospoda tajnika, da jo prebere.

(Tajnik Pfeifer bere. — Secretär Pfeifer liest):

Interpelacija

deželnega poslanca dr. Josipa Poklukarja in tovarišev do slavne c. kr. deželne vlade na Kranjskem.

Vesti o izgredih, kateri so se vršili v Kočevji povodom deželno-zborske volitve dné 22. novembra t. l. in kasneje, razburjajo javno mnenje po vsej deželi. (Klici — Rufo: Čujte!) Nadrobna poročila o teh izgredih čitajo se v slovenskih in nemških časopisih, in celó «Deutsche Zeitung» št. 5714 z dné 27. novembra 1887 pravi v nekem dopisu iz Kočevja: «Die Bewegung nach dem Bekanntwerden des Wahlergebnisses war eine tiefgehende, die sich leider auch in «bedauerlichen» Ausschreitungen Luft machte.»

Jednaki izgredi izvirajo po navadi iz brutalnih nagonov poulične sodrge, katera se nahaja več ali manj povsod. Tej vrsti izgredov pa ni prištevati Kočevskih; po soglasnih poročilih udeležili so se dotičnih izgredov v prvi vrsti meščanje, volilci in mestni organi.

Zamolčati hočemo pojave brezobzirnega terorizma, s kojim se je odlikovala pred volitvijo Kočevska agitacija.

Dogodkov ob in po volitvi pa zamolčati ne moremo, kajti tako daleč je vže zagazila politična strast v Kočevji, da je skoraj nemogoče postalo ondotni manjšini, vstrajati v teh neznosnih razmerah.

To je razvideti iz sledečih fakt.

Precej po volitvi napal je Kočevski mestni stražnik, torej varuh javnega reda, nekega gimnazijskega profesorja in volilca na javnem trgu, in mu vpričo zbrane množice na prsi potisnil dvoje gnjilih jajec. (Klici — Rufo: Čujte! čujte!) Ko je dotični napadenec podal se v okrajno glavarstvo, da prijavi storjeno sramoto, priskoči za njim Kočevski volilec, zakadi v njega pest kravjaka in začne s pestjo udrihati po njem z besedami: «Wartens, Herr Professor, ich muß Ihnen auch einen Denkfettel geben.» (Klici — Rufo: Čujte!) Istemu profesorju pobila so se okna v stanovanji, in ko sta se njegovi hčerki, dekletci 7, oziroma 9 let stari, nekoliko dnij kasneje upali na trg, ometali so ju Kočevski pobalini z moko in kameni in bili ju v lice.

Toda ta faktum ni osamljen. Na dan volitve in več dnij po volitvi klatila se je po Kočevskem mestu tolpa razgrajalcev, deloma oboroženih z biči pod vodstvom mestnega svetovalca. Ta organizovana druhal napadala je, valeč se iz krème v krème pristaše manjšine, kjerkoli jih je srečala, s surovim vpitjem in metala jajca v nje.

Nemškima volilcema, katera se nista hotela udati pritisku Kočevske večine, poškodovali so gospodarsko poslopje, okidali desko z napisom tvrdke, visečo nad prodajalnico, in tudi hišo z jajci. Na javnih sprehajališčih mirno se sprehajajoči c. kr. uradniki se napadajo, veleva se jim, zapustiti sprehajališča, ker tú ni prostora zanje, insultirajo se dejansko in z besedami, in

vpričo žandarmerijskega stražmeštra se jim grozi: «Bevor nicht hinter jedem der Beamten ein Gendarm stehen wird, wird keine Ruhe werden.» (Klici — Rufo: Čujte! Čujte!) Naravno da se vsled takih izgredov manjšina Kočevskih volilcev, katera je po svojem prepričanji svoj glas bila oddala kandidatu slovenske stranke, zlasti zvečer ne upa več iz svojega stanovanja.

Še drug način preganjanja izumila je Kočevska strast, da se zagreni zlasti neljubim njim uradnikom bivanje in ozidji Kočevskega mesta. Postopajo z njimi po znani Irski metodi, katera se zove: «boycottovanje». Po krémah odpovedali so neoženjenim uradnikom vsakdanjo hrano. Nad oženjenimi pa se maščujejo s tem, da jim odpovedujejo stanovanja. Dostojanstveniku, kateri je hotel sprejeti v svojo hišo enega na ulico vrženih, pisalo se je, da ga v tem slučaju čez most vržejo v Rinžo. (Veselost na levi. — Heiterkeit links.)

Lehko bi nasteli še več tacih fakt, a vže iz navedenega razvidi se jasno, kako se spoštuje volilna svoboda v mestu Kočevskem, in kako se tam skrbi za javni red in za varnost oseb in imetja.

Opirajoč se na to, stavijo podpisani do slavne c. kr. deželne vlade sledeči vprašanji:

1.) So li znani slavni vladi izgredi, kateri so se vršili v Kočevskem mestu ob in po letošnji volitvi deželnega poslanca za Kočevje-Ribnico?

2.) Kaj je že vkrenila in kaj namerava ukreniti slavna vlada, da se ne bodo ponavljali sramotilni izgredi, da se varuje volilna svoboda, javni red in javna varnost v Kočevji?

V Ljubljani 7. decembra 1887.

dr. Papež,	dr. Poklukar,	prof. F. Šuklje,
Dev,	dr. A. Mosché,	Klun,
dr. Vošnjak,	dr. vit. Bleiweis-Trsteniški,	Oton Detela,
Jan Kersnik,	V. Pfeifer,	A. Kraigher,
L. Svetec,	Murnik,	Mohar,
Hinko Kavčič,	F. Stegnar,	Grasselli,
Luka Robič,	dr. Samec,	Pakiž.
	Lavrenčič,	

Deželni glavlar:

Izročam interpelacijo gospodu zastopniku vlade.

Deželni predsednik baron Winkler:

Jemljem na znanje to interpelacijo in bodem ob svojem času nanjo odgovarjal.

14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Franca Pečnika za dovoljenje, da sme napraviti lekarno v Ljubljanski bolnišnici.

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Franz Pečnik um Bewilligung zur Errichtung einer Spitalsapothek in Laibach.

Poročevalec vitez dr. Bleiweis:

Slavni zbor! Magister farmacije gospod Fran Pečnik, sedaj na Dunaji, vložil je prošnjo do deželnega

zboru, naj bi se mu dovolilo v bólnici ustanoviti lekarno ob svojih troških, zato bi mu pa morala deželna dati potreben prostor, potem klet in stanovanje, obstoječe iz sobe in predsobe, in mu priznati pravico, uživati 20 let dobiček te lekarne. On bi dajal deželi zdravila, pa tudi vezila po tisti ceni, kakor jih dajajo sedaj ljubljanski lekarji, namreč proti odstotkom, katero je deželna dobivala do sedaj od lekarjev. Pogodba bi trajala 20 let in po teh 20 letih bi postala lekarna last dežele. Ako bi gospod Pečnik prej sam izstopil, ali pa umrl, zmanjšala bi se po neki škali odškodnina, katero bi imela povrniti deželna.

Akoravno je razvidno, da bi bilo to koristno za deželo v tem oziru, ker je vender misliti, da bodejo zlasti obvezila stala deželo menj kakor sedaj, vender finančni odsek ni našel povoda, da bi priporočal uslišanje te prošnje.

Razlogi finančnega odseka bili so sledeči:

Prosilec Franc Pečnik želi, da bi pogodba stopila v veljavo že 1. januarja 1889. l., deželna pa ima pogodbo z lekarji do l. 1892., torej ni mogoče, da bi prej drugemu lekarju izročila preskrbitev dotičnih zdravil. Nadalje manjka v naši bólnici pripravnih prostorov. Znano je gospodom, da se zmirom toži o pomanjkanji prostorov za razne potrebščine, celo za kopalnico, tem menj za lekarno in stanovanje dotičnemu lekarju. Gospodu Pečniku gotovo ne bi zadostovalo, da se sprejme njegova ponudba, ako se mu ne bi tudi posrečilo, za to lekarno dobiti javnost. Le v tem slučaju namreč bi on imel toliko materialnega uspeha, da bi zamogel od lekarne živeti. Sicer ni dvomiti, da bi deželna vlada, ako bi deželna prosila za javnost te lekarne, tega ne dovolila; ali z

ozirom na to, da je že sedaj lekarna na Dunajski cesti, nova lekarna ne bi imela velikega prometa.

Deželna je o svojem času sama mislila ustanoviti lekarno v bólnici, takrat pa se je pravi čas zamudil in sedaj skorej ne kaže ustanoviti nove lekarne.

Lekarji odjenjujejo deželi pri zdravlilih toliko, da bi z ozirom na to troški ustanovitve nove lekarne bili mnogo previsoki proti sedanjemu načinu pridobitve zdravil.

Iz vseh teh razlogov finančni odsek v ponudbi gosp. Fran Pečnika ni mogel najti koristi za deželo, in ker tudi ustanovitev lekarne že l. 1889. ni mogoča, nasvetuje finančni odsek:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Z ozirom na pomanjkanje pripravnih prostorov za ustanovitev lekarne v tukajšnji bolnišnici, dalje z ozirom na pogodbo, katero je sklenila deželna s tukajšnjimi lekarji, veljavno do vstetega 1891. l., se ponudba gospoda Frana Pečnika, mag. pharmac. na Dunaji, ne more sprejeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Prihodnjo sejo določim na ponedeljek 12. t. m. — Die nächste Sitzung findet Montag am 12. d. M. statt. (Dnevni red glej prihodnjo sejo. — Tagesordnung sies nächste Sitzung.)

Finančni odsek zboruje v soboto 10. t. m. ob 10. uri dopoludné. — Der Finanzausschuss versammelt sich Samstag, den 10. d. M., um 10 Uhr vormittags.

Sklenem sejo. — Ich schliesse die Sitzung.

Konec seje ob 1. uri 45 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 1 Uhr 45 Min. nachmittags.